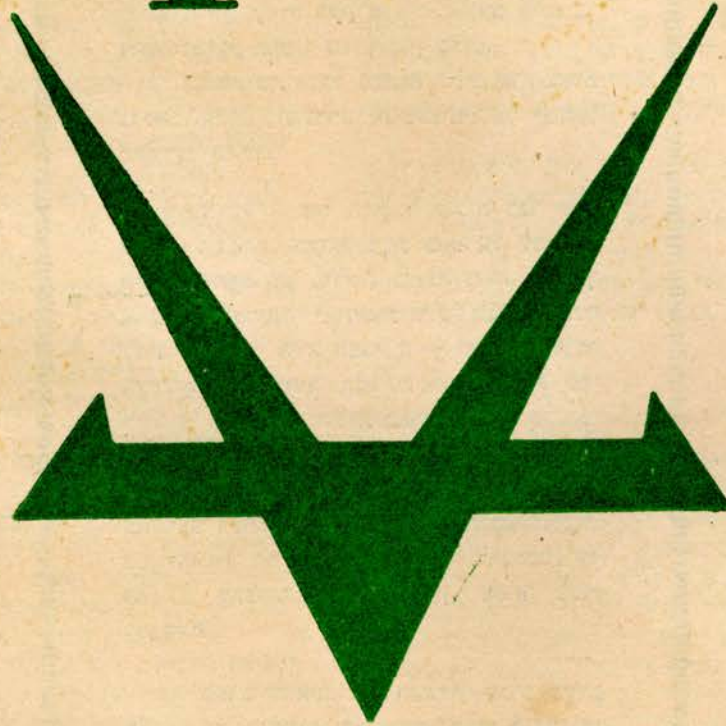

764

אתלף

125

בתוכן: פתח תקוה - מ. ע. אל"ף; מרכז העברים הצעירים; קול קורא, מצע, פטרות,
 חורבן - ומה הלאה? - אהרן אמיר; גבול חרפת ה"סקריפ" - קריאה של הנוער - דעתו
 של עוזי - דעתו של כלכלן; "סקריפ" - חיים נודי; בחריקת שן - מ. חצור;
 שלש ברירות בארץ הפרת - דוד כהן; פיצויים לערבים - ערי זבוטינסקי; "האלה ענת": אליהם עבריים -
 עודד; ענת - מ. ד. קאסוטו; מלחמת ענת באויבי בעל; שיר - יעלה דותן; איל (מסל) - מ. בומסל;
 משכבר הימים - אפרים; רשימות ערביות: גבול - א. רם; קול מצרי.

מרכז העברים הצעירים, שגליונו זה מקדיש מקום רב לקול-הקורא שלו, למצער ולמטרותיו, קם זה מקרוב. אספת היסוד שלו נתכנסה בתל-אביב בימים 14-15 בספטמבר. קדמו לה חדשים של ליבון רעיוני בחוגי אנשים מפעילי הנוער, ומן הקרובים אל ההשקפה העברית. לאחר פרקיזמן נוסף של עבודת הכנה ופעולה ארגונית מסוימת, התיצב עתה מרכז העברים-הצעירים, אחרי הרשמו כ"אגודה", לפני הצבוריות במסיבות עתונאי הארץ וכתבי-החוק אשר כינס.

ההשקפות שעל יסודן נתכונן הגוף הצ-בורי הזה החדש ודאי מוכרות הן למי שמצוי אצל חוברות "אלף"; מגמותיו ואפיו האידיאלוגי ודאי יתבררו דירוהותר למי שיקרא את החומר של ה"מרכז", כפי שהוא מובא בעמודי הגליון הזה.

האנשים, שבאותה אספת-יסוד נבחרו לוועד-המרכזי של ה"מרכז", לכלכל את עניניו ולייצגו, שמותיהם אולי אומרים לצבור פחות ממה שאומרים לו הדברים שאותם הם מייצגים. אוריאל שלה (יו"ר המרכז, הידוע יותר בכינויו הספרותי, יונתן רטוש), אהרן אמיר, שמואל ויזר, אבשלום חפשי, אברהם רמון ויונתן קינן, — כל אלה, אף שאינם כבר נערים מבחינת גילם ונסיגונם, אין לאמר שהם "שמות", שהם אנשים הידועים לצבור מתוך העת-נות היום-ית, מן הזירה הפוליטית היום-יומית. לגבי דעת-הקהל הריהם בבחינת "לוחות חלקים". אבל לאמיתו של דבר דומה כי טוב טוב הדבר. אין הצבור הרחב יודע לספר בשבחם, אבל גם בגנותם לא ידע לספר. ובעת הזאת, כשהכל חווים — מי בצער ומי בשמחה-לאיד — בהסתאבות אנשיה"שם" ובירידת קרנם של בעלי-ה"עבר" בתוכנו, אפשר יש בכך אפילו מעלה יתרה.

מרכז-העברים-הצעירים יפעל כגוף צבורי, בעל מסגרת ארגונית דמוקרטית, והוא יחזור להשפיע השפעתו על החיים הפר-ליטיים במדינה הזאת, עם כל אלה, אין הוא מפלגה. אין הוא אומר להתמודד בב-חירות למוסדות השלטון העליונים או המקומיים, או בבחירות למוסדות ארגון מקצועי זה או אחר.

הצבוריות הישראלית משופעת באיגודים, ארגונים ומפלגות המייצגים אינטרסים שר-נים, השקפות-עולם שונות, גיגונים שונים של הלכירות. אבל דומה שבתוך כל אלה קיים בה חלל ריק מסוים, חלל ריק שמשי-מעות רבה לקיומו: זהו החלל של גוף פטריוטי.

חסרים אנו במדינה גוף של אנשים הרר-אים עצמם בניס לאומה, בניס לארץ, אנשים אשר אל כל בעיה ממשית הניצבת לפנייהם — חמרית או רוחנית, חברתית, כלכלית או אידאולוגית — יגשו לא מנקודת-המבט של גורם אטריטוריאלי או אקסטריטוריאלי או אינטרסי זה או אחר אלא מנקודת המבט של ארצם, טובתה, צרכיה ואשרה.

ואנו מאמינים כי כל שהרגיש בהעדרו של גוף אשר כזה במדינת-ישראל, כל מי שהציק לו העדרו של גוף כזה, יתן את ידו ותמיכתו למרכז-העברים-הצעירים.

מרכז העברים הצעירים קול-זרע

ממשלות ישראל מאז קום המדינה הביאו את הארץ לידי פשיטת-רגל בכל התחומים. הארץ עומדת על סף הרעב. הבריאות על ההתמוטטות. בחוץ לארץ כבארץ פנימה קיפחה המדינה את הפרסטיז'ה הרבה שהיתה לה בקומה. הכל מתיחד סיס באי-אמון אל הצהרות הממשלה, אל מדי-ניותה, אל העתיד הכלכלי הקרוב. ישרות צבורית אינה נמצא. הנוער, זה הברומטר למורל הצבורי, נגוע אדישות וקיריוזם. בארץ שורר משטר מ-פורש של הפליות: כלכליות, עדתיות, דתיות, גזעיות. משטר של הפקרות, שבו מועלים בכספי צבור אינם מועמדים לדין, וקבוצות של נהנים מנצלים כספים צבוריים כמעט ללא כל הסואה. אוצר המדינה נמצא למעשה זה כמה במצב של פשיטת-רגל גמורה. שרק טכסיסים של גניבת-דעת ועושק מזיק, המורידים את שער המטבע ומיקרים את החיים לאיך-שיעור, מחפים עליה ב-דוחק. ומחנק ההסגר נמשך. אין שלום. פשיטת-הרגל מביאה לידי השתעבדות גדלה והולכת, ומעמדה הבינלאומי של ישראל מתערער והולך.

פשיטת-רגל זו של המשטר איננה דבר שב-מקרה. ממשלות הקואליציות בישראל למפלגור-תיהן השונות, הן מורשת נושגה וזרה, המשך ארגוני, אינטרסנטי ואידיאלוגי של גופים בלתי-מדיניים מלפני היות המדינה, — של ההסתדרות הציונית לשלוחותיה. המדינה מתנהלת לא כמ-דינה כי אם כעדה יהודית בארץ-הקודש. על הס-תגרנות שלה, על הקבצנות שלה, על העדר גישה טריטוריאלי, ארצית, מדינית, על התלות בתר-מות חסד ושתדלנות, על ההפקרות בכספי הצבור, כספיהם של תורמים רחוקים שקל לרמותם; על האיסור להעמיד מועלים לדין, מפחד הנזק למגביות.

מי שסרב לראות את הכשלון טבוע בעצם מהותה של הציונות, נאלץ להכיר בו לאור תר-צאותיה. הקונגרס הציוני האחרון הוכיח בגלוי, למי שהיה עדין זקוק להוכחה זו, שהציונות והמדינה הם שני דברים השונים זה מזה בעצם מהותם, שאין המדינה יכולה לסמוך בשום פנים על התמדת הון מגביות הצדקה ולבסס את כל-כלתה עליו; ואפילו היינו מתעלמים מעצם ההש-חת והגיוון שמביא הון צדקה על אלה החיים עליו, הון צדקה לא יכלכל אלא את מעמד הנהנים ממנו. המשתלטים בכוחו על הצבור, נושאי ה-שחיתות והטפילות במדינה, מדיניות "קבוץ הגלויות", הנעשית ללא שום התחשבות בצרכי

(לעמוד 7)

הגליון הזה

מביא בהבלטה את פרסומיו הראשונים של מרכז-העברים הצעירים, וזה המקום היחיד המביא אותם במלואם: את הקול-הקורא של ה"מרכז", את המצע הרעיוני שלו, את נוסח עשרים-וארבע מטרותיו.

על הרקע של התפתחות המצב במדינה בזמן האחרון ומול אפקיה של התפתחות זו — אפקים של שקיעה, של שעבוד כלכלי ומדיני, של "ברית יס-תיכונית" — מאיר מאמר המערכת את משמעות הו-פעותו של גוף צבורי חדש, עברי ומראה כי בו פתח תקוה.

בהמשך למאמרו בחוברת הקודמת, הקץ להגירה חפשית! עומד הפעם אהרן אמיר, במאמר "חורבן — ומה הלאה?" על החרפתו הנוספת של משבר-ההגירה, מראה עד כמה מתקרבת דעת-הקהל בכורה המציאות אל עמדתו של "אלף" בשאלה היונית זו ועד כמה המציאות מאשרת את צדקת עמדתו.

התארגנותם של צעירים ממיטב הנוער העברי למלחמה בתופעה המבישה של ה"סקרופ מו ישראל", וה"קריאה של הנוער" שנתפרסמה בעתונות בשמם, עוררו נוער בפרט, למערכה זו, העומדת אך בראשיתה, מקדיש "אלף" הפעם שני עמו-דים, ובהם הוא מביא דברים נגד ה"סקרופ" — משל "עוזי", הכלכלן של וס, המשורר חיים גורי (מתוך "משאי"), ומ. חצור ("בחקיקת שן").

על שלש כרירות בארץ הפרת נסוב מאמרו של דוד כהן, ישראלי הלומד את עניני המזרח ומדעי המדינה בארצות הברית, שזאת ראשית השתתפותו בעתוננו. הברירות הן: שעבוד-זורים, ארגון במסגרת ערבאית, וסדרציה שמית-עברית.

ערי ד'בוטינסקי, אף הוא פנים חדשות בעתוננו, מביא במאמרו הצעה אישית, הראויה לתשומת-לב ושיקול-דעת, לגישה מעשית אל הבעיה של פיצויים לערבים.

עם הופעת הספר "האלה ענת" לפרופ. קאסוטו נגלית לראשונה לקהל הקוראים הרחב בארצנו תמונה מסעירת-לב של ה-עולם התרבותי העברי הקדמון, עולם של אפוס, מיתוס וגבורה. על ענת אנו מביאים כאן מדברי מוציא הספר, מ. ד. קאסוטו, ומתוך כתבי איגרת עצמם הבאנו את תאור מלחמת ענת באויבי בעל, לפי נוסחו של המהדיר, על כמה צדדים בגילוי זה של קדמות עברית, אליהם עבריים, עומד עווד ברשימתו.

פ ת ח ת ק ו ה

מעכב כאן הקושי שהמדינות השכנות לא נענו עדיין לידנו המושטת לשלום. כן, צריך להבין לקשיי המעצמות. הן, על כל פנים, מבינות למצבנו המיוחד. ההסדר הסופי אינו אלא שאלה של זמן. יש יסוד רב לאמונה המפעמת בלבבות שתחת להיות אביונים סתם הסמוכים על שולחן הדוד סם נהיה לאביונים נושאי משרה ותפקיד, זינדרמים חמושים — ואם גם יחפים ובלויי מכנסים — במורח התיכון. או גם נקבל משכורת קבועה. לא כמו עכשו. לא אלמן יעקב.

...

ועיני האזרחים רואות ועיני הנוער רואות — אבל לבם חלל בקרבם. לבם נכמר על האנרכיה וההפקרות המוסרית מבית, על השחיתות ועל אולת-היד, ובטנם יוצאת לאכילה-של-שובע — אין דעתם נתונה ל„מדיניות גבוהה“. גם הצועקים „שעבוד“ וגם המדברים גבוהה, ספק אם באמת עוד אכפת להם הדבר. אולי אין הם צועקים עוד אלא משום חובת העסקיות, או החובה המפלגתית, או מחמת שגרת-הלשון. ספק גדול מאד אם בפועל ממש ינקפו אצבע למנוע את הרעה, אם לא יסתפקו בניתוחים דיאלקטיים נוקבים ובהפגנת-מחאה לצאת ידי חובה.

כי מה נעשה ובאמת אין מה לעשות.

כי במסגרת המבנה המדיני, החברתי, הכלכלי והרעיוני של המדינה הזאת מן הנמנע היה — ומן הנמנע יהיה — לכוון את ההתפתחות אחרת. במסגרת הזאת תלוינו עלינו גזירת ההשתעבדות מיום קומנו כעם-מדינה. במסגרת הזאת מן ההכרח היה שבמוקדם או במאוחר תראה המדינה בהשתעבדות למעצמות המערב את עוגן-ההצלה האחרון שלה — ובהכרח היא רואה אותו בכך.

והמסגרת הזאת היא המסגרת היהודית-הציונית. על בנין משק „הקדש“ שלה העומד על ניצול סנטימנטים של הפזורה היהודית ועל מונופולים של מסדרים נשחיתים וארגוני „קולאקים“, על הבנין „הכוללי“ המפלגתי של החברה, על הבנין הרעיוני של צביעות והנחות-שווא ואחיות-עיינים, של שוביניות וסתגרות וקרתנות מתרבת, על הבנין המדיני שבהכרח אין לו שום מכה-משותף ושום זיקה אורגנית אל הסביבה הגיאוגרפית והאנושית הקרובה והטבעית.

זאת המסגרת שמתעמים רעיוניים, „משקיים“ ומדיניים כאחד הביאה עלינו את הזרם הפנטסטי של הגירה יהודית שדלדל את כל עתודות המשק והמוראל שהיו שמורות מקץ מלחמת-1948 ושיקע אותנו בפשיטת-הרגל הבזויה שבה אנו נתונים.

וזאת המסגרת שמעצם טבעה העמיקה בלי-חשך את התהום אשר נפרצה בינינו לבין כל הסובב אותנו כחבל-העולם הזה. שהוסיפה להעמיק את הפירוד. העדתי בתוך המדינה פנימה ולחזק סביבנו את חומת הפחד, החשדנות, האיבה — והכוננות.

זאת המסגרת שבה לא תיתכן כל גישה לאומית בריאה ופשטנית לבעיות ההגירה, עיכולה וקליטתה; שבה אין מקום לניצול פוטנציאל היצירה והייצור של האזרח ולפיתוח בכוחו של הון מסחרי תקין; שבה לא יתכן להתידך לנתך של אומה אחת את כלל יושבי המדינה; שממנה אין להבקיע בבשורה של קדמה ואחרת ושחרור אל רחבי הארץ אשר מסביבנו. אל יושביה לעממיהם; שמתוכה אין שום סכוי של ממש לפרוץ את חומת הבידוד, ההסגר והחרם.

וכל מי שלא התקומם על המסגרת הזאת מעיקרה, כל מי שלא קם לקעקע את הבירה הזאת מיסודה ולא בקש להפוך את הקערה הזאת על פיה — אל יאמר כי לא היתה ידו במעל. אל יאמר כי ידיו נקיות מן האשמה, כי אין לו חלק בחורבן ובשעבוד אשר עתה הנה הם באים עלינו כתומם.

וכל מי אשר את זאת לא שקד להפוך, אל יטען לכתר מהפכנות. כי שוא כל דבר-מהפכה בתוך המסגרת הזאת פנימה, בתוך תחומי מטרת-הנהגות והאידיאלוגיות היהודיות.

בגופים הפועלים בחיים הפוליטיים של המדינה הזאת, עוד לא קם גוף, אשר נלחם נגד עצם-עצמו של הדבר הזה.

ואולי לא נגזים אם נאמר כי כל אשר שרד מן החורבן הכללי של המוראל ושל כח-הרצון, בצבור בכלל ובנוער בפרט, יוחיל לקום הכוח הזה; כי רק הגוף הזה החדש בקומו יוכל להפית רוח חדשה ואמונה חדשה, רק בו הסכוי להתנערות-אמת — אף גם בסגור עלינו המחסור, פשיטת-הרגל, החרפה והשעבוד.

בו פתח-אמת לתקוה.

מ. ע. ארליך

הכל מודים שמכל השרים שעיסוקם עם הצבור מרובה. דב יוסף, עם כל קשיחותו וזעיפותו, הוא הישרן והמהוגן ביותר. לכן אין הוא מקבל עליו להחזיר את המנות שהממשלה „הייבת“ לצבור מן החדשים הקודמים. יודע הוא שלא יוכל לעמוד בכך. אבל — „מה שאבטיח אקיים“.

אין הוא מבטיח הרבה. עדיין אין הוא מבטיח שום דבר של קבע. אף על פי כן כבר מורגשת בצבור הוקרה לזה האיש, שבכנותו הוא ניצב ערירי באותה חבורה של מללנים נטולי-אחריות אשר שם ממשלת-ישראל קורא עליה. אותה חבורה שהונאת הצבור וכיסוי האמת הם בעיניה מעמודי-התווך של שלטון.

מכל מקום, על אף צניעותו הפורטנית של דב יוסף, הכל מאמינים בלבם פנימה ששיפור כלשהו קרוב לבוא במצב האספקה. קצת משום חילופי האישים במשרד הנוגע בדבר. קצת משום תחילת העונה החקלאית החדשה, כדברי ד. יוסף עצמו. וקצת, או בעיקר, משום שהעתונים משרים שבשבעות הקרובים — כן, ממש בשבעות הקרובים — עתידה המדינה לקבל את הסכומים הראשונים מכספי ההענקה האמריקאית החדשה. בת 65 מיליוני הדולאר.

...

מעלה יתרה יש בהענקה החדשה. הפעם תתלוה לה משלחת כלכלית אמריקאית. ואנשים „אחראיים“, אנשים פכחים ונבונים, הן ב„חוגים רשמיים“ הן מחוץ להם, רואים בכך במידה ידועה ערובה לניצול יעיל יותר של הכספים, שהרי המשלחת הזאת יהיו בה אל-גכון אנשים מומחים ויודע-דבר, לא חכמי אימפרוביזציה וממונים-בחסד-כרטיס-מפלגה כאצלנו. ותפקידה הלא יהיה לפקח על הוצאתו השקולה והיעילה של הכסף.

ואם תהיינה תלונות, ואם תהיה מורת רוח, הלא אפשר יהיה להפנותן יותר כלפי חוץ, להצביע על „הגורמים האוביקטיביים“ ועל רצונו של הזר. בכלל, יהיה מקום פחות לבקורת פנימית הרסנית. את האחריות לקביעת עובדות לא-נוחות אפשר יהיה להטיל על כתפי המיטיבים מרחוק באו; את האחריות להפסקת ההגירה הפרועה, למשל. זהו מצב שבו עסקניה של „כנסת ישראל“ מתמצאים היטב. עוד מימי משול האנגלי.

עוד ממקומות אחרים.

...

אישור ההענקה החסודה, וראשית ברכתה הקרובה-קרובה לבוא, אינם אלא סיבה אחת לקורת-רוח ותקוה מחודשת מן הסיבות שמונים בשבעות האחרונים ב„חוגים רשמיים“ במדינת ישראל.

אלופי המגבית-היהודית-המאוחדת מבטיחים שיעשו מאמץ לאסוף עד סוף השנה עוד 35 מיליון דולאר, שחלקם הגדול יימסרו לצרכי ישראל, המתעטפת בחבלי משיח ומחסור ושחיתות. גולדה מאירסון, שרת העבודה בממשלת ישראל, זו המיטיבה כל כך למצוא — ב„ידיד העסיסית שלה“ ובגישתה העממית הנלבבה — מסילות אל לבות נגדי היהודים ואל פנקסי-השקים שלהם, גולדה יוצאת לארצות-הברית לדאוג לכך שיוכלו אשר-על-המגבית לעמוד בדיבורם. כמיטב יכלתה תעשה גם להזיז מעט את „מלוה העצמאות“ מתוך מי-האפסיים שנתקע בהם. אפשר שתזכה בהצלחה כלשהי. לעולם אין לאמר נואש, כבר לימדונו חכמים.

ויש עוד עמק-עכור אחד שאולי יהיה לנו עוד מעט לפתח תקוה. עתה זה היה על ישראל לבלוע בדומיה את הבזיון הגדול שנגרם לנו כשפנו שלש מעצמות המערב ותורכיה אל מצרים דוקה בהצעה להספח כחברה-מייסדת לארגון-ההגנה של הברית האטלנטית. חששנו מאד שהיא תיענה להצעה, ותמורת זאת תסחט כל מיני „יתרונות“ על חשבוננו. חששנו גם שתתמקח בעקשנות ושהמערב ינקוט מדיניות „פיסנית“, חסר-שלום, ונהיה עדים ל„מינכן“ חדשה בנקודה רגישה זו של האסטרטגיה העולמית — על חשבוננו.

אבל המצרים השוטים הללו, הם דחו את ההצעה בשתי ידיים, הם ומלכם הנואף המטומטם ופחוותיהם השחצנים וצרי-המוח. ומעצמות המערב, התברר דוקה שהן נוהגות בתוקף וביד רמה. הנה תראו את האנגלים הללו, איך הם נאחזים בתעלה, איך הם מחרבנים את המצרים. ולא זו בלבד. מעצמות המערב מסורות לממשלת ישראל, לתולעת-יעקב זו, „אינפורמציה שוטפת“ על המצב בכל הנוגע לברית-ההגנה של המזרח התיכון. אמנם עדיין לא הוזמנה ישראל להצטרף, אבל מוסרים לה אינפורמציה וקרוב לודאי שאין אומרים למכור אותנו למצרים, למשל. וגם לענין ההצטרפות ימצא איזה הסדר מתאים.

מרכז העברים הצעירים

ה מ צ ע

כוחות הריאקציה החברתית, האינטרסים העדתיים השונים, הפיאודליות, הפן-ערבאות, הפן-אסלאם, המשתלבים באינטרסים זרים ואימפריאליסטיים למיניהם, תקיפים במיוחד בשכנותיה הסמוכות של ישראל — סוריה, הלבנון, עיראק ועבר-הירדן — אשר הן חטיבה גיאופוליטית וכלכלית אחת עמה (המכונה „השהרון הפורה“).

בחבל-ארץ זה מרובה סכנת הכוחות האלה יותר מאשר ביתר ארצות המזרח התיכון, כי כאן היסודות הישוביים והקונסטרוקטיביים מפורדים ומפוררים על ידי העדתיות וניגודי הדתות, ועדיין לא קם כאן כוח שישמש בפועל ובהכרה מרכז לגבוש לאומי חילוני, נושא התחיה והשחרור.

שחרורה של ישראל מתלות בגורמי-חוץ מותנה ומשולב בתחייתה הלאומית ובשחרורה של חטיבת-ארץ זו כולה, ולאור משקל הכוחות ושלב ההתפתחות הטכנית והתרבותית יש ביד ישראל — וכרח-קיום הוא לה — לשמש חלוץ לכלל הכוחות החיוביים והמתקדמים בכל האזור ולאחרם במלחמת התחיה והשחרור.

מלחמת 1948 היתה נסיון מצד כוחות הערבאות והאימפריאליזם למנוע את גבושו המדיני של מרכז כוחות התחיה והשחרור באזור. כל „סבוב“ נוסף העשוי לבוא, צריך ואפשר שיהיה למלחמת אזרחים בין כוחות הבנין והקדמה לבין כוחות הריאקציה והשעבוד.

כדי שתוכל ישראל לשמש חלוץ לתהליך התחיה והשחרור בחבל עולם זה, עליה להשתחרר מן הדפוסים העדתיים ולכונן את חייה במסגרת לאומית-חילונית מודרנית: להנהיג את שיוון החובות, הזכויות והאפשרויות לכלל אזרחי, בלי הבדל דת, עדה ומוצא, בכל תחומי החוק, הכלכלה, החינוך והחברה.

תמורה מהפכנית זו, שהיא כורח-חיים ותנאי-קיום לישראל וכל חבל-הארץ שהיא חלק ממנו, — אף אחד מן הגורמים הפוליטיים הפועלים כיום בארץ לא יוכל להיות נושאה ומחוללה: כל אחד מן הגורמים האלה יוצא מתוך הנחות-יסוד שאינן מתיישבות עם הכרח המציאות וההתפתחות בחבל עולם זה; כל אחד מהם נשען על אינטרסים שאינם חופפים את טובת כלל הארץ, או אף מעורים במשטר השחיתות הקיים.

מ ר כ ז ה ע ב ר י מ הצ ע י ר י מ ק מ כדי להלחם במשטר הקיים של תלות, תמיכות-חוץ ומשק פילנטרופי,

כדי לאמור מערכה על גילויי השחיתות, הטפילות, ההפליה העדתית והכפיה הדתית, תוך שיתוף פעולה עם גורמים צבוריים מתאימים. —

כדי להעמיד את הצבור על תפקידה החלוצי של ישראל במסגרת הניאוגרפית, החברתית והמדינית הסבבית —

למען עצמאות-אמת ופריחה —

למען שחרור ותחיה!

האינטרסים הממשיים של כלל חבל הארץ הזה שמדינת-ישראל כלולה בו תובעים את ביטול ההסתגרות העדתית ועיצוב מבנה חברתי חילוני בלתי-עדתי. תפקידם של הכוחות הקונסטרוקטיביים בחבל-ארץ זה — כישאל, כלבנון, וכגורמים אחרים — הוא להתיצב בראש מאבק זה לתחיה, לאחדות, לקדמה ולשלום.

המשבר הכולל, בישראל, כבכל המדינות הסמוכות, שרשו בהסתגרות העדתית והשנאה ההדדית שבין העדות שבחבל ארץ זה. מאחר שכל עדה, בתור עדה, מזדהה עם כוחות חיצוניים עדתיים ובין-לאומיים או נסמכת עליהם, מופנים כל הכוחות שבארץ אלה כנגד אלה. כך נמנע ביצוע משימות הפיתוח החמרי והתרבותי, שהוא כורח לארץ כולה ותנאי לשחרורה.

קומה של מדינת ישראל עורר תקוות בקרב הצבור, בנדכאי המשטרים השוררים במדינות הסמוכות, ועל הכל בקרב הנוער העברי, תקוות של שחרור, אי-תלות, פריחה וקידמה.

כיום הכל מודים במשבר השורר במדינת ישראל, בכלכלה, במדיניות הפנים והחוץ, בחינוך, במורל הציבורי, ובנוער.

משבר כולל זה על כל תופעותיו שרשו בתלות שאנו תלויים בגורמי-חוץ בכל שטחי חיינו, ובמיוחד בכלכלה, כלכלתנו עומדת על מגביות-חוץ, והן הקובעות במידה מכרעת במדיניותנו ובכל משטר חיינו.

תלותנו במגביות-חוץ אינה מתחייבת מן המצב האוביקטיבי של הארץ, אלא בעיקר ממדיניות הקליטה, המתבטאת בהתחייבויות מופרות, שאינן עומדות בשום יחס ליכלתה של הארץ ולאינטרסים שלה, ונובעות מתוך אידיאולוגיות התלושות ממצאותנו.

תלות זו בגורמי-חוץ — מלבד שהיא מונעת מאתנו מדיניות-חוץ בלתי תלויה — הריהי מפתחת משטר של שחיתות: משק פילנטרופי מובהק, המלווה תופעות של טפילות, מונופוליות, פרוטקציוניזם, הפליה עדתית וכפיה דתית, ומכוון כולו להתמדתם של כספי התמיכות מבחוץ, ומשטר זה משחית ומנוון כל רוח של יושר ציבורי, מסירות לאידיאלים ויזמה חלוצית בכל התחומים.

אין עתיד למדינה בלי שחרור ממשטר התלות הנשחת ואין לה סכוי לעצמאות אמת, לפריחה כלכלית, ליציבות מוסרית ולתנופה אידאית בלי שחרור מן האידיאולוגיות הכרוכות בו.

שומה עלינו להשתחרר מן האידיאולוגיות של משטרי-התלות ולראות את בעיותיה של ישראל במסגרתן הטבעית האורגנית, מסגרת ארץ-הקדם (תורכיה, אירן, מצרים ו„השהרון הפורה“).

כל ארץ-הקדם עומדת בפני בעיה של שחרור ותחיה, וארץ הקדם בכללותה נתונה באותו מצב של שחיתות המשטר הפנימי ותלות בגורמי-חוץ בחומר וברוח. תלות זו בחומר וברוח מפתחת אותן התופעות של סתגרות עדתית, טפילות ותיאוקרטיה, ותופעות אלו מונעות התגבשות של חברות לאומיות, התגבשות שהיא תנאי לתחייתה, לשחרורה ולהבראתה של ארץ הקדם, ערש התרבות מאז.

מרכז העברים הצעירים קורא

12. לשלילת כל מעמד רשמי מוכר מן ההסתדרות הציונית במדינת ישראל, והעברת כל נכסיה ונכסי קרנותיה, וביחוד של הקרן הקיימת, לרשות המתישבים ושלטונות הפיתוח.

13. למדיניות קליטה ופיתוח ישראלית לפי האינטרסים של המדינה בלבד, מבוססת על שימוש פרודוקטיבי בכוח האדם ובהון של ההגירה, ללא הפליה דתית ועדתית.

14. לקידום האספקה העצמית במוזנות יסוד על ידי כיוון כוח האדם המתאים לחקלאות האקסטנסיבית והפעלת מלוא פוטנציאל הייצור שלה, עידוד משקיעי עזר ותעשייה חקלאית, והקמת רשת של משקיעי דוגמה ממשלתיים.

15. להורדת יוקר המחיה על ידי ביטול המכס על יבוא מצרכי מזון חיוניים, חמרי גלם ראשוניים ומכונות ייצור ראשוניות.

16. למדיניות מסים המכוונת להמרצת הייצור, לביטול מס ההכנסה על כל מאמץ נוסף לשם דרכון העבודה, ולניצול מלא של החרושת לצרכי המשק והיצוא בעזרת לשכות הדרכה מטעם המדינה.

ד

17. לשילוב המשק הלא-יהודי במסגרת הפיתוח הכוללת, ולהעמדת כל ארגון מקצועי על בסיס לא עדתי.

18. לפיתוחם של מוסדות השלטון המקומי והאזורי והרחבת סמכויותיהם, ולאפוליטיזציה של המנגנון הכלכלי, ההתישבות החקלאית, המשק הקואופרטיבי והארגונים המקצועיים.

19. למנגנון אפוליטי של הממשל, הצבא והמשטרה, ולהרחקת השפעות מפלגתיות מבתי הספר ותלמידיהם.

20. לקביעת חוקי-אזרחות שיתנה את מתן האזרחות בתקופה של ישיבת-קבע בארץ, בידיעת לשונה ושמירת חוקיה, ולזכות-הצבעה בבחירות הכלליות לאזרחי המדינה בלבד.

21. ללימוד-חובה חנם של הלשון העברית למהגר, והתנאת כל רשיון לעיסוק-עם-צבור בישראל בידיעה מינימלית של הלשון.

ה

22. לרפורמה לאומית-חילונית בחינוך, על פי עקרונות ההגדרה העצמית הטריטוריאלית והתחיה העברית.

23. לחינוך-חובה ממלכתי חילוני, בלתי-עדתי, אחד במסגרתו ככתבנו.

24. לעידוד תרבות המולדת, על יסוד תחיה לאומית עברית, יונקת מערכיה המקוריים של הארץ, והנחלתה ליושבי הארץ כולה.

א

1. לקידום ההגדרה-העצמית של כלל יושבי מדינת-ישראל, בלי הבדל דת, עדה ומוצא, ולהכרה בייחודו של העם היושב במדינת-ישראל מכלל היהדות.

2. למדיניות המיוסדת על ההכרה בזהות-הגורל של מדינת ישראל ושכנותיה, ובתפקיד של ישראל ויתר הכוחות הקונסטרוקטיביים שבכל חבל-הארץ הזה (הידוע בכינוי „השהרון הפורה“) בראש המאבק לתחיה, לשחרורו ולפיתוחו של כל חבל הארץ.

3. לסילוק המחיצות הדתיות והעדתיות, המביאות את ישראל כאת כל שכנותיה לידי איבה ואי-יציבות מבית ומחוץ, לתלות בכוחות זרים ולמשבר חמרי ולחני מתמיד.

4. להפרדת הדת מן המדינה, לשחרור מכל גילוי של תיאור קרטיה, להווי חילוני והנהגת משטר חילוני גמור בכל שטחי החיים.

5. להקנות בפועל את מלוא שיון-הזכויות-החובות המדינית, האזרחי והחברתי לכל אזרחי המדינה, בלי הבדל דת, עדה ומוצא, על בסיס ההכרה בחריות-היסוד ובזכויות-האזרח לכל יושבי הארץ.

ב

6. למדיניות-חוץ המיוסדת על שילוב האינטרסים של ארצות המזרח התיכון, ועל זהות המגמות של כוחות השחרור הבונים בכולן: מגמות של התנערות ותחיה לאומית, אנטי-עדתית, גבוש לאומי חילוני טריטוריאלי, שחרור מתלות במעצמות-חוץ וכוחות-חוץ, פיתוח ומודרניזציה וגאולת המוני עם מניצול קולוניאלי-פיאודלי ועושק חברתי.

7. לשילובם ותיאומם של מאמצי התחיה העברית עם הכוחות המקבילים של התחיה הלאומית החילונית בכל ארצות המזרח התיכון, כבתוך תורכיה, מצרים ואיראן.

8. לשיתוף עם כל היסודות מתנגדי פן-הערביות בתחומי הלבנון, סוריה, הממלכה הירדנית ועיראק, ולמתן ביטוי ציבורי אחד למאבקם של הכוחות הבונים בישראל ובמדינות אלו.

9. לאיחוד פדרטיבי בין ישראל, הלבנון והר-הדרוזים, איחוד שישים קץ למחנק הכלכלי הכללי, יסלק את האיום הצבאי המתמיד, ימריץ את התעוררותם והתארגנותם של שאר כוחות הבנין והתחיה בכל החבל, וישמש גרעין לאיחוד כולל.

10. לשילוב מלא של „חיל המיעוטים“ בכלל הכוחות המזוינים של המדינה ופיתוח הפוטנציאל הצבאי-הפוליטי המיוחד של יסודות מסוג זה.

ג

11. לשחרורה של מדינת-ישראל מן הכפיפות למגביות היהודיות מעבר-לים במדיניותה הפנימית והחיצונית ולשחרור המשק ומדיניות הפיתוח מן האוריינטציה על המגביות.

חורבן - ומה הלאה ?

(סקירה של התפתחות)

להיות תלוי יותר ויותר באמריקה. ונוכח המשך בר הבינלאומי הקרב ובא, מוכרח הוא לנקוט אוריינטציה מערבית מפורשת יותר ויותר, וסופו נעשה גרור נרצע וחסר ישע...

המשטר הזה חותר תחת עצמתנו הצבאית, מונע את ליכודה החברתי-הלאומי של הארץ, מעכב את גיבושה התרבותי, הוא הורס את כל כולנו. סופו גם שיכרות את הענף שעליו הוא יושב: את ההגירה עצמה...

משטר ההגירה הציוני פשט את הרגל. ז

דרת פתוחה

בימי מלחמת 1948 החליטה הממשלה הזמנית — ביתר דיוק, „האיש החזק“ שלה, מר ד. בן גוריון — לנקוט קו של פתיחת-שערים גמורה, של הגירה חפשית, של „קבוץ גלויות“. כל זמן שהיו הבריות עוסקים בעיקר במלחמה ובבעיות של מדיניות-חוץ ומשק מלחמתי ובמעבר לימי שלום לא הרבו לתת דעתם על משמעותה של מדיניות זו ועל הסכנות הגלומות בה. לימים, לא הר שמצד אחד נתמצו — ואם גם מתוך בזבוז מרובה או הפקרות פלילית — אפשרויות „קליי טה“ שב„רכוש הנטוש“, ומצד שני נכבשו הבריות למציאות האפורה של בעיות תעסוקה ואבטלה, קיצוב ושכר ואינדקס, החלו לחוש יותר ויותר באיום שההגירה „הסטיכית“, „הקסטרופליט“ נושאת עמה למעמדה הכלכלי, לחייה החברתיים, לצביונה התרבותי והמוסרי של המדינה, אף גם לעצם בטחונה.

ובכל זאת לא זכו חששות אלה זמן רב לביטוי צבורי גלוי. במידה רבה משום שהשלטון נתעורר וניסה לתקן את מדיניותו מתוך התחשבות מסוד ימת בחששות הללו. הובטחה „תעסוקה מלאה“ — ויהי גם בעיסוקים בלתי-פרודוקטיביים, בלא כל דאגה לפריון העבודה — כדי למנוע את הופעתו של כוח-עבודה זול, הועמדה למעשה רמת-שכר יסודית שווה „לכל“ (להוציא את „המיעוט הערבי“).

המפלגות — ביטוי או מגופה ?

עוד גורם שמנע גילוי צבורי ומדיני של כל עמדה שקולה, מסויגת וזהירה כלפי מדיניות „הדלת הפתוחה“ היה — שלטון המפלגות. מפלגות המייצגות גורמים מעמדיים או אינטרסיים מסוימים הן תופעה רגילה ומקובלת במשטר דמוקרטי. אבל במדינת-ישראל — וב„ישוב“ ש־הוא אב-הטיפוס שלה, לפחות בבחינה זאת — מעמדן של המפלגות מבוסס במידה רבה עד כדי סכנה על תלותו החמרית הישרה של חבר-מפלגה בארגון מפלגתי. תלות זו איננה טפוסית רק למפגה השלטת, שכן גם מפלגות שבאופוזיציה אי אפשר להן שלא לשקוד על טיפוחה, בצורה של מפעלים משקים מיוחדים, שליטה — או אחיזה — ברשת של מוסדות סוציאליים, שכונים נפרדים, מוסדות כספיים, וכו'. האינטרס האישי הגס של חבר המפלגה משולב במידה מזיקה ביותר במכלול האינטרסים המשקיים-המדיניים של הארגון המפלגתי. התוצאה היא שהפרט תלוי במפלגתו הרבה יותר מהמדינה, ומדיניותו, תלויה ברצונו ובהלך-רוחו של הנמנה עליה. תחת שתי-יה המפלגה כפופה לאינטרסים ולרצונות של הנמנים עליה, הבריה משחעבדים לאינטרס שלה ולמדיניותה, אבדן העצמאות-במחשבה הוא אחד התשלומים החשובים ביותר, והמתחייבים

המציאות היא מורה מצוינת להועיל, גם אם יש אשר תרביץ תורתה במקל חובלים, ואם אין אנו יודעים מה דפרסים שהיא מעניקה למקדמים לרדת עד חקרה, לקוראי ארחותיה מראש, הנה ראה נראה בעין עדימה תפליא מכתה במזדנבים אחר רכבה, בממאנים לשמוע ללקהה מבעוד עת.

החדשים האחרונים באי היכחו, כמדומה, הוכחה שאין אחריה ולא כלום, את אכיתות הגישה העברית, אל הבעיה הראשה של מדינת-ישראל כיום: בעיה ההגירה וקליטתה. הגישה העברית, הבאה על ביטויה בדפי כמה זו, היא ניגודה הקטבי של הגישה המתבטאת, בשינויי-גרסה שאינם חשובים מבחינה עקרונית, בכל הזרמים המפלגתיים הקיימים, על בטאוניהם, מפי כל הדובר בפומבי בשם השלטון או בשם חוג זה או אחר של בעלי-אינטרסים משקיים או פוליטיים. אמיתותה של הגישה העברית, שלכאורה היתה נחלת קומץ מבוטל ונטול-חשיבות של „יוצאי-דופן“ ו„תמהונים“, מוכחת, בתוך השאר, מתוך כך שדעת-הקהל מתקרבת והולכת אליה למעשה, ובמהירות, בתקופה האחרונה, תקופת השברון הגלוי.

אין אנו מתברכים בלבנו על הצלחה זו, שבאה רק לאחר חורבנם השלם של הכלכלה והמוראל במדינה הזאת. אבל נראה לנו שפרשה זו של שברון מדיניות ההגירה הרשמית היא מאלפת כדרכך שכדאי להתחקות מעט אחר התפתחותה, לקח ההתפתחות בקטע זה של מציאותנו אולי יהיה בו כדי להועיל גם בקטעים אחרים שלה.

ראיה נכוחה

בגליון „במת אלה“, מחדש אוקטובר 1949, נאמרו, בתוך מאמר עקרוני חשוב („עבר החדשה או בית שלישי“ לחנן גבל), הדברים הבאים: כאומה צעירה בת הגירה, זקוקה הארץ להגירה גדולה. עקרון זה הכל מסכימים עליו במלוא הפה, אם כי לא הכל נכונים לראותו ראיה עניינית.

לנוכח צרכנו בהגירה אנו נדרשים למאמץ רב לשם קליטתה, וחיבים אף להביא קרבנות לשם כך, ואפשר למתוח את החבל הרבה, אבל כל אלה יש להם גבול. אסור שהדבר יערער, ואף לתקופה קצרה, את כוחה של המדינה — כוחה הכלכלי וכוח הגיבוש הלאומי — במידה שיסכן את בטחונה.

באמצעה בלבד יכולה מדינת ישראל לקלוט בלא להנזק מספר מסוים של מהגרים ולא יותר. יכול מספר זה שיהיה גדול, אבל הוא נשאר מסוים.

הקף ההגירה בנוסף על המכסה שיכולה המדינה לשאת בה בכוחות עצמה תלוי כולו בהקף האמצעים המיוחדים שיינתנו לכך מבחוץ... אין המדינה חייבת ואינה יכולה ואינה צריכה לשלם בעד תרומתה זו לפתרון שאלת היהודים בשום חלק מרבנותה, לא במדיניות, לא בכלכלה, לא בתרבות.

בחבורת ג' של „אלף“, חוב' יוני-יולי 1950, שוב נאמר, בדברי בקורת על „חוק השבות“ — ביטויה המשפטי העקרוני של מדיניות „קבוץ הגלויות“ — במאמר „אזרחות עברית“ ליגאל עברון:

הקו המדריך את מדיניות ההגירה הממשלית תית חייב סופי-סוף להיות הצורך המשקי והבטחוני של המדינה... הצורך שלנו לקלוט, וצרכם של קבוצים יהודיים להגר — כיום אולי עולים הם בקנה אחד, אבל אין אדם צריך להית יות נביא עלימנת להגיה שבפרק-זמן קרוב אפשר שלא תהיה התאמה שלמה בין „הצרכים“ האלה.

עתה אולי נראים לנו הדברים זהירים ומתונים למדי. אבל חשיבותם היא בכך שמן הבחינה העקרונית, על רקע המשטר השליט ודעת-הקהל הטרבועה בצלמו, היו הדברים מהפכניים. לא מקרה הוא שבמידה שהיתה תגובה עליהם היתה זו תגור

בה של אש וגפרית. לא מקרה הוא שלא נמצא איש שיבוא למלא אחריהם, לענות אחריהם כהד. לא מקרה הוא בעצם שכל אותה תקופה, וגם זמן לא מעט אחרי כן, נותרו הכל מגעת בשאלות היסוד שהעמידו הדברים ההם, שאלות היסוד שבמשטר-קבוץ-הגלויות עצמו.

המשבר

משבר משטר-ההגירה הציוני התגלע לראשונה בחריפות בקיץ 1950, סמוך לתחילתו של קיצוב ההלבשה והתנעולת. בגליון ד' של „אלף“ מאוקטובר אותה שנה נאמרו דברים מפורשים ביותר במאמר-המערכת, „מי פושט את הרגל?“

הכל היא המעשה שמדינת-ישראל, להבדיל מכל מדינה אחרת, אין גבול לכוח קליטתה. כוח קליטה הוא מושג ממשי מאד, מושג שיש לו גבולות פיזיים מוחשיים. כמות ההון המתלווה להגירה היא הקובעת במידה רבה, אם לא במידה מכרעת, את הגבולות האלה. עתה, הואיל ואין מימונה של ההגירה בא אף במעט מתוך עצמה, והואיל ואל שוק הכספים הבינלאומי לא היה משטר השנור מסוגל לפנות, והואיל ועיקר מימונה של ההגירה בא מתרומות הנדבנים היהודים באמריקה, והואיל והון פילנטרופי מדרך הטבע וההכרח הוא שיוצא במידה עצומה באורח פילנטרופי, לא פרודוקטיבי, על כל השחיתות הכרוכה בכך, ולפיכך תמיד נמצאות התרומות מפגרות פני גור רב אחרי הצרכים — אין ברירה אלא להית כנע לכוח המציאות, ולהתאים את קצב ההגירה לאפשרויות מימונה...

ההגירה פושטת את הרגל במשטר הקיים, כי אשר הוא כפוף לסיסמה התלושה והמופרכת של הגירה יהודית ובלתי-מוגבלת. ההגירה הקסטרופליטית הורסת את המשק הריסה שיתית.

אין להגיה כי יש מי שחושב ברצינות שמדינה השרויה בעיצומן של אינפלציה ודמורליזציה ופשיטת-רגל כלכלית גמורה, היא מדינה שבכוחה להלחם.

בתוך משטר הגירה שכזה גם אין לחלום על ביצור עצמאותה של המדינה. הואיל וההגירה תלויה בכסף, והואיל והמשטר הזה אינו יכול למצוא כסף אלא באמריקה, הריהו מוכרח

הארץ ומשמשת אמתלה למגביות של המדינה ולמסעי הצדקה של שריה. מדיניות זו של "קבוץ גלויות" הולכת ופושטת את הרגל אף היא. לאחר שדלדלה את הארץ וערערה את יסודותיה, מן הבחינה הכלכלית, הצבורית, המוסרית, "קבוץ הגלויות" עצמו הולך ונעשה עתה בפועל כמעט סיסמה ריקה בלבד, לצורך התמדתו של משטר המגביות, ואלה שהובאו בתקופה הרי הם בכללם המון עשוק ומקופח בכל תחומי החיים, המון שבמסגרת המשטר הקיים אין לקלטו באמת מבחינה כלכלית ותרבותית.

הציונות היא היא שרשו של המשבר הכולל שבא על הארץ: המבנה הציוני של המשטר, הכלכלה הציונית, האידיאולוגיה הציונית, החינוך הציוני, שכופים אותו על ההמונים, על הנוער, על משכילי המהגרים באולפנים, רק השחרור מן הציונות נותן בידנו לראות את המציאות שלנו כמו שהיא — קומה של אומה חדשה, במסגרתה של אומה עתיקה, קומה של האומה העברית החדשה במסגרתה ההיסטורית, כחלוץ התחיה העברית והאיחוד בארץ העברים, ורק ראיית המציאות כמו שהיא נותנת בידנו את האפשרות לראות את הבעיות העומדות לפנינו כמו שהן, במסגרתן האמיתית, ולמצוא להן פתרון: להשתחרר מכלבי הגישה הדתית והעדתית החונקים את כלכלתנו, את מדיניותנו ואת תרבותנו; לשבר

ביותר, שמשלם החברמן השורה למפלגתו תמורת טובות-ההנאה שקבל ממנה, או שהוא צופה לקבל ממנה, ואף שמשטרה של המדינה הוא רב-מפלגתי, ולפיכך אפשר להגדירו — לפחות פורמאלית — כדמוקרטיה, הנה המפלגות עצמן הן טוטליטאריות למעשה. רשאים אנו לאמר אפוא כי הדמוקרטיה הישראלית היא מבנה המורכב תאיים-תאים וחסבות-חטיבות של משטר טוטלי-טארי-למחצה.

מצב-דברים זה מביא לידי כך שהמפלגות חד-לות יותר ויותר להיות גופים אידיאולוגיים חיים ופעילים, שיותר ויותר הן חדלות לשמש ביטוי לזרמים ממשיים שבדעת הצבור, שיותר ויותר הן נעשות מכשירי ביטוי ושליטה של החוגגון המפלגתי.

המנגנון המפלגתי, בכל המפלגות, על מנהליו, עסקניו ופקידיו, לא היה יכול להסתייג כמובן מן המדיניות המוצהרת של "קבוץ גלויות", ועדיין אינו יכול להסתייג ממנה, על כל פנים לא במפורש ובגלוי. ראשית, משום שכל המנגנונים האלה אי-אפשר להם בלי מראית-עין, לפחות, של איד-אולוגיה, והאידיאולוגיה של כולם היא מורשת יהודית-ציונית, אידיאולוגיה של "קבוץ גלויות" בשיעור זה או אחר, בצורה זאת או אחרת, שנית, משום שכולם יש להם משענות, ארגונית וכספית, חשובות יותר או פחות, בפזורה היהודית, וסבורים הם — בצדק או בלא בצדק — שלא יוכלו להישען עליהן עוד אם יערערו על עיקר השוב כל-כך בתורת הציונות ובמדיניותה, ושלישית, משום שכולם מבקשים לצוד ציד ביערות הבתולים של המוני המהגרים ולהיבנות מהם; ועל כל פנים חוששים הם — בדין או שלא בדין — לצאת חוצץ בתביעות שאולי תמנענה מהם

את מחיצות הדת והעדה, הזורעות איבה וסכנות בתוך מדינת ישראל ומסביב לה; לגבש מסביבנו את בעלי בריתנו הטבעיים בקרב יושבי הארץ סביב ולפרוץ את חומת ההסגר מבחוץ והנוון מבית, המאיימים להביא על המדינה אבדון.

"מרכז העברים הצעירים" רואה את מדינת ישראל לא כארץ קודש כי אם כאומה בפני עצמה, כמדינה רבנית, חלק מארץ העברים הגדולה, וכחלוץ התחיה העברית בארץ כולה, תחיה לארץ מית חילונית, בלתי-דתית ובלתי-עדתית; ו"מרכז העברים הצעירים" קם להורות את הדרך לביטול המחיצות הדתיות והעדתיות בארץ, לשיתוף של אמת עם כל מתנגדי פאן-הערביות בארצות הברית, ולשבירת הבידוד שמדינת ישראל נתונה בו בתוך הארץ על ידי איחוד פדרטיבי אנטי-ערבאי, גרעין לאיחוד כולל לעתיד.

"מרכז העברים הצעירים" הרואה את עם מדינת ישראל כאומה, אומה בפני עצמה, מחוץ לכל מסגרת עדתית, יש בידו לראות ולהראות את הדרך להבראה הכלכלית והמוסרית של המדינה: שחרור מדיניות הפיתוח של המדינה ומדיניות הגירת האדם וההון שלה מכל שיקולים עדתיים והתאמתן לאינטרסים של המדינה בלבד; שלילת מימון על ידי פילנטרופיה ומלוות מדיניים, והמרצת השקעות חוץ, ללא הפליות והעדפות דתיות ועדתיות, בתנאים שיהיו לתועלת כלכלת הארץ, עם כיוונם של ההון וכוח-האדם להגברת

חלק ניכר מן ה"ציד" הפוטנציאלי שלהם. המפלגות האלו מופיעות אפוא יותר ויותר כזרמים החותרים יחד — מתוך הסכס שבשתיקה — תחת האינטרס של המדינה בכללותו; הסתירה בין האינטרס המפלגתי לאינטרס הממלכתי, ואף הסתירה שבין ה"קו" המפלגתי לדעתם האמיתית, והכמוסה, בטבע הדברים, של המוני החברים — מתרחבת כדי תחום.

"הארץ" יוצא לזורה

לפיכך מוטלת אחריות מיוחדת במינה על גורמיים ובטאונים צבוריים השומרים על מידה של עצמאות בתוך המשטר הדמוקרטי של מנגנונים טוטליטאריים, וחשיבותם הסימפטומטית גדולה הרבה יותר מכפי שרגיל אולי במסיבות אחרות, לכיכך חשובה כל כך, לדעתנו, במה צנועה זו ש"אלף" שמה, ולפיכך גם יש לייחס, לדעתנו, חשיבות מרובה למערכה שהחל לאסור עתון רציני כ"הארץ", נגד מדיניות ה"עליה" הרשמית.

בדרגה מוקדמת למדי ב"עליה החפשית" יצא "הארץ" במסע סנסציוני נגד אלמנט מסוים בתוך ההגירה: נגד המרוקאים. לדעתנו אין כל צידוק למתיחת בקורת על ההגירה משום שהיא מביאה לכאן יסוד "גזעי" זה או אחר, בינתיים גם הוכח שמכמה טעמים היטיבו המרוקאים דוקה להיקלט, ואחד הטעמים הוא שבעצם אין הם "נוראים" כלל מזולתם. (הזוכר יזכור את המאמר "למרוקאים — ברוך הבא!" ב"אלף" מ' אוגוסט 1949). אבל אין ספק שהיתה זו העזה לתקוף קטע מסוים במדיניות ההגירה הרשמית, אף אם לא היתה כרוכה בכך שום פגיעה ביסודותיה של מדיניות זו. "הארץ" לקה על כך כהלכה, מכל צד השפיעו ע"י צוננים ורותחים, והוא נאלם דום.

הייצור ולפיתוח המשק. "מרכז העברים הצעירים" רואה את עם המדינה כאומה חדשה, האומה העברית החדשה הקמה במסגרתה ההיסטורית, חלוצת התחיה העברית בכל חבל-הארץ סביב ("ארץ הפרת"). ויש בידו להצביע על אפקי התפתחות, בחומר וברוח, על הדרך להתנערות מדינית, כלכלית, תרבותית, שתציל את העם והנוער מניוון לכנטיני ושחיתויות שהן טפוסיות לארץ-הקודש, שמחיתה על כספי תרומות של עדת-חוץ בעלת אינטרסים מדיניים אחרים ושונים, ומשטרה עומד על "חלוקה" של כספי תרומות אלה ועל הדאגה להתמתן.

"מרכז העברים הצעירים" פונה אל העם, וביתר יחוד אל הנוער, לראות כי טלאים אין בהם ל"הועיל, והוא קורא אליו להשתחרר מכלבי התוררות העדתיות הזרות שהטיפו לו וליטול על עצמו לגאול את הארץ, את האומה ואת עצמו מסכנת התנוונות עדתית בארץ-קודש דלה ומושחתת, להרוס את החברה העדתית ולהקים את החברה הלאומית, הפתוחה לכל, את המדינה החפשית, את גרעין התחיה הלאומית, האנטי-ערבאית של הארץ כולה.

גורלו של העם נתון בידיו ו"מרכז העברים הצעירים" מאמין, כי בקרוב מאד ועם הארץ הזאת, שבמאמציו הקים את המדינה, והנוער העברי, שקנה את העצמאות בדמו ובמסירותו, יראו את הברירה הגורלית הזאת בין מדינת-אומה לארץ-קודש של העדה, וידעו להחליץ למערכה גורלית זו על עצם קיום המדינה ועתידה.

השתיקה נמשכה חדשים ושנים. כפעם בפעם צפצף "הארץ" משהו, כפעם בפעם הניח לפלוני מ. סמילנסקי או פ. ברנשטיין להשמיע בקורת על מהלך ה"קליטה" (ר' במאמרי "הקץ להגירה חפ"י שיח"ו" ב"אלף" ספטמבר ש. ז.). אחר כך באו סדרות מאמריהם של ע. אילון ואלקס רביב על אותה פרשה אומללה ששמה "קליטת העליה". אבל רק כשבאו מים עד נפש ממש, בחדשים האלה האחרונים, נזעק כולו למערכה לצמצום הגירה ולניפויה, ול"רציונליזציה" בקליטתה, אריות לכך נראו בכותרותיהן של ידיעות ברפורט-זות, במאמרים סתם ובמאמרים ראשיים — ולאחר רונה אף בקריקטורה...

מענין מאד לעקוב אחר התפתחותה של המערכה, מיום ליום כמעט. התקפה "אגפית" צנועה בשטח ה"מוסר", באה במאמר ראשי מיום 10 בספטמבר: "אסור שעליה בת 200,000 נפש", נאמר שם, "תגרום לזלזול בכבוד האדם, כלומר של הפרט", ולמחרת ב"11 בספטמבר, כבר בא המאמר הראשי, "זכות קדימה למינימום של אספקה", בשולי נאומו של שר-החקלאות לשעבר, פ. לבון, ככנסת. שם נאמר:

... הגברתה המתמדת של התצרוכת, בדרך של עליה, עלולה להחמיר את בעיית האספקה אף במקרה שכל תכניתויו של מר לבון תוגשם בהצלחה. ... לכל אלה שהשקיעו לנאומי (של שר החקלאות) או שיקראו אותו בעתונים יהיה ברור למעלה מכל ספק שיש לעשות ויחזורים בשטח חיי הבטחון והעליה... (סוף מעמוד 14)

נגול חרפת ה"סקריפ"!

בחריקת שן

דעתו של עוזי ...

א. מכתב קטן לדוד סאם

דוד סאם, שלום, שנה טובה דוד סאם.
דוד סאם, תודה רבה. אני באמת מודה לך, דוד סאם, אין מלים בפי. זה היה נפלא.

אני אסיר תודה לך על המכנסים הישנים שלך ששחת לי — אני נראה בהם כאילו יש לי מכנסים. ואיחתי לובשת את הקומבינוזון הישן של אשתך — הוא בעצם כמעט חדש.

והסבון — תודה רבה לך על הסבון. זה סבון טוב. כל יום אני מתרחץ בו וזוכר אותך. והפיוזמה שלך, והעניבה שלך, והחולצה שלך עם המשבצות הצבעוניות! — זה מעבר לטוב ולרע. אני מרגיש את עצמי כמו אדם עליון.

והרדיו. איזה רדיו. כל היום הוא פתוח אצלי ומדבר ציונות — כעת אני מבין כמה הוא צודק. הוא פשוט מדבר בעד עצמו. והנעלים — אל תשאל, כל היום הן הולכות וחרקות ומצפצפות לך את שיר המעלות.

וכעת, דוד סאם, אנחנו מגיעים אל עיקר העיקרים. אל מלך המלכים — הפריגיידר! הוא — טוב. פשוט טוב. הוא מפאר ומרומם ומשבח ומקלט אותך. הוא מסמל את פקחותך ואת ראיית הנולד שלך. איך הבינות שאסור לפריגיידר לעמוד ריק? איך תפסת מיד שצריך לשלוח לי "סקריפ" טו ישראל" (זה הביזנאס האידיאליסטי של ידיד הציונות וריטה הייזר — ברטלי קראם)? וכמה פשוט כל הפרוצס הזה! כותבים לחברה אחת, ששמה הוא "תנו לנו את הכלים ואנחנו נעשה את המלאכה", והחברה הולכת אליך, דוד סאם, ומספרת לך כמה אני רעב ומקבץ גלויות — ואתה שולח "סקריפ"! אח, מה אפשר ומה אי אפשר לקנות ב"סקריפ" הזה. בשר, ובשר טרי, ובשר לא טרי, ובשר סתם, וקופסאות מיץ וריבה, וסוכריות — ושוקולדה! ואפילו שוקולדה "עלית" ליצוא!!!

הוי, דוד סאם — תפסיק, תפסיק, תפסיק ותפסיק כבר לשלוח לי את כל זה!!! אתה שומע? — תפסיק! אין לי כבר כוח! סוף סוף אני רק ישראלי, סוף סוף נלחמתי במלחמת השחרור, סוף סוף אני מקים מדינה חדשה — אז אין לי כוח לא לקבל ממך נדבות. סוף סוף אני רק תקות הדורות. אין לי כוח להבין את אי הצדק המשוער הזה, שלי יש מה לאכול מפני שיש לי באמריקה דוד סאם, ולחבר שלי דני אין מה לאכול מפני שאין לו קרובים באמריקה!

אני לא יכול להכריז חרם על חנויות הדולר. אני לא יכול להציב שם משמרות ולהגיד: בני אדם — אל תקנו שום! אל תתגרו בילדים רזים חסרי ויטמינים! אל תנקרו עיני נשים הרות שאין להן דוד באמריקה! — אני רק ישראלי, קבלתי את "אות הקוממיות".

אני חלש. אני יכול לראות בשקט איך במדינה שלי העצמאית שלי אפשר לקנות את השוקולדה שלי ואת הבאנאנה שלי — בדולרים. אני רעב לדולרים. אני רוצה רק עור שוקולדה, עוד קרייזלר ועוד פריגיידר.

לכן אני מבקש ממך, דוד סאם: רחם עלי. אל תשלח לי שום דבר. אפילו לא "סקריפ" אחד. תן לי למות ברעב — מה אכפת לך? לבון יציל אותי. ואם לבון לא יציל אותי — אז בן גוריון יתערב באופן אישי ויציל אותי.

ואם כן תשלח לי "סקריפים" — אז אני אקח את האמא שלי ואת האמא של דני ואת האמא של רפי ויחד

נלך לחנויות האלה ונצק, "הלאה הסקריפ טו ישראל!" ונעמוד שם כל היום ולא ניתן לאף אחד להכנס. ואף אחד לא יקנה שם. ואז שיהיה לכולנו מה לאכול ומה ללבוש או שלאף אחד לא יהיה.

שלום לך דוד סאם, שנה טובה. ואל תכעס עלי, אני לא קפלן. קפלן רוצה דולרים — אבל אני חושב שזה כבר מסריח.

הארץ, 3.10.51

ב. ראש המנור ו-1,000,000 לחודש

ממשלת ישראל מקווה לשלשל לקופת האוצר 1,000,000 דולר לחודש מהכנסות חברת "סקריפ טו ישראל" וחברות דומות. —

בעתונים.

ויהי רעב בשומרון והנה צרים עליה עד היות ראש חמור בשמונים כסף ורבע הקב חריונים בחמשה כסף. (מלכים ב', ו' כ"ה).

רבתי, ההיסטוריה חוזרת.

ראש חמור — שמונים כסף. מי יודע כמה עלה חמור שרם.

רבע קב חריונים — חמשה כסף. מצב קשה. כשראש חמור וקב חריונים מתחילים לסמל את המצב — סימן שצריך כסף. איפוא לוקחים אותו — זאת השאלה. תודה לאל! — עוד אפשר למכור את הכבוד. זה מכר ניס דביוים.

איזה כבוד? כל כבוד שהוא. כבוד המדינה וכבוד הצבא, כבוד המשפחה וכבוד האדם וכבוד הנהמה. כשראש חמור מסמל את המצב — הכל ייתכן.

והמצב יכול להמשך כך, אם לא יקום איזה שמשון ויקח את ראש החמור ויכת בו את כל הענין הזה — לעזאזל!

4.10.51

ג. מעשה בשור חבר שנבה כמו הר

"לא תחסום שור בדישו" (פסוק שנשמע בויו כוח על ד"ח שמוראק).

היה היה שור, שור מועד.

בהתחלה הוא היה דש תבואה. דש ואוכל, אוכל ודש, ואוכל ואוכל. אסור לחסום שור בדישו, רק משוגע ער שה את זה.

ככה הוא דש תבואה עד שהתבואה נגמרה. אז הוא התחיל לדוש ערים וכפרים, שדות ובתים, ובכלל כל מה שאפשר לאכול — עד שהוא השמין וגבה כמו הר. ביינתיים חדרה למוחו הבהמי ההכרה שבכלל לא כדאי לדוש, ויותר כדאי לאכול. ואז הוא התחיל לאכול — כה אכל ומה לא אכל! — את כל המדינה הוא אכל. כשלא נשאר כלום לאכול, לא נשאר גם שום דבר שאפשר לדוש אותו. וסוף סוף אי אפשר לחסום גם את האיש הרתום לשור. אז השור כתב לאמריקה וביקש שישלחו לו "סקריפ", ומאז הוא דש "סקריפ" ואוכל "סקריפ".

שכחתי לספר לכם: זה הכל למען הבטחון וקייבון גלויות. וככה חושבת גם אמא של דני. מפני שאין לה שכל. אני למשל חושב שאם נשחט את השור לא נצטרך "סקריפ" ואם נגרש את ה"סקריפ" אז השור ימות מרעב.

מה דעתכם?

8.10.51

זה שבועות וחדשים מדברים בו בכל בית, בכל בית קפה, בכל תור למצרכים או לאוטובוס. מכל מקום, כל הארץ מלאה את ריחו ואת כבודו. וכל הארץ מלאה את צחנתו וחרפתו. הוא — הלא הוא ה"סקריפ".

אם תרצו, החל הדבר ב"כוללים" שבהם חיו, בעזרת השם ובעזרת יראי, אנשים מיושבי הארץ הזאת דר רות על דורות. אם תרצו, החל הדבר ב"חלוקה" המודרנית, הציונית, שבאה לכוונן משק וחברה על יסוד תרומות רגשניות של נדיבים בארצות נכר. אם תרצו, החל הדבר ב"קבוץ גלויות", בחוק השבות ובדלת הפתוחה ובכל מה שנתפתח במסגרתה של זו הדלת הפתוחה והפרוזה. ואם תרצו החל הדבר במשבר האספקה האחרון.

ואם אתם רוצים, החל הדבר בברטלי קראם. זוכרים אתם את ברטלי קראם? — ודאי, הוא היה חבר ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית ב-1946 והוא עשה לו שם כידיר גדול של "המפעל הציוני" ושל "מאבקנו" וכו' וכו'. וכשיש אגוז קשה לפיזוח, כשעסקני היו. גיי. איי. (המגבית היהודית המאוחדת) אינם מצליחים לחלוב את כיסו של עשיר יהודי מוסלג בפילדלפיה או בסן-פרנציסקו, אפשר לפנות אל ברטלי החביב שיפנה אל אותו עקשן — וברטלי פונה ולוקח — ואותו עשיר נענה ונותן.

הוא גם יודע להיות ציוני גדול מכל הציונים. בביקורו האחרון במדינתנו הצנועה, בקיץ החולף, נאם בירושלים נאום חוצב להבות. הוא אמר או שאין להבין מפני מה לא כבשנו במלחמתנו את כל הארץ אשר מזה ומזה לירדן, והוא אמר או שראש חובתנו לפרוץ ולהגיע בהקדם לפחות עד הירדן.

בעת ביקורו זה האחרון עמד כאן ברטלי קראם מקרוב על "הענינים". הוא ראה את דלותנו וענינו ואת אזלת ידנו כירבה. מעיו המו לנו. בשכלו הישר והבריא תפס כי יש כאן מקום לעסק פורח. ואז עלה על דעתו רעיון ה"סקריפ טו ישראל".

ברטלי קראם פנה כה וכה וירא כי אין איש. כיון שכך פנה אל "המשביר המרכזי". ובמשביר-המרכזי יושבים אנשי חזון, אנשים בעלי מעוף ובעלי חוש מסחרי, והם תפסו מה פה הענין. מיד נתנו ידם לזה האיש ברטלי. על בסיס של פיפטי פיפטי. ושר האוצר נתן ברכתו הנלהבת, כי בצע-דולארים ראה לפניו. ו"סקריפ טו ישראל" קם ויהי.

"סקריפ טו ישראל" קם ויהי ועוד עסקים כמתכנתו צצו חיש.

"תנו לנו כתובת של קרוב ומודע במדינת-הים, ואנחנו נעשה את המלאכה". השיגו לכם דולארים שחורים, ואנחנו נספק לכם בשר תרנגולי-הודו ושימורי פירות. בחודש ימים יורדת לירת-הצנע הישראלית מתשעים סנט לששים סנט הלירה, אבל אנחנו נעלה מעדנים על שולחנכם. באיזה מקום צובר משהו רווחים ענקיים? זועקים הכלכלנים, אבל "מישהו" זה הוא המשביר-המרכזי. או ברטלי קראם ידידנו הדגול — ומי זה יאמר להם הרף, זללו, השביעו נפשתיכם, כי מי יודע מה ילד יום, ולמי אכפת מה ילד יום. אכלו ושתו, כי מחר אולי אתם מטים ליפול, כי מחר אולי אתם מתים. תנו לנו כתובת, ונעשה את המלאכה.

(סוף בעמוד 12)

„סקריפ“

לנשכחים ירוח ולחיים ירפא
אבל לאן נוליד את התרפה?
אלתרמן

אינני כלכלן ואיני יודע את כמות המטבע הזר שיצבור האוצר במחזור הקניות של החנויות האמריקאיות; אינני כלכלן. אף-על-פי-כן מזכיר לי המוטו של משוררי דברים רבים. חולי יותה של התרפה אחוזות ושלובות זו בזו. משקל סגולי כבד לתרפה ואין למוד אותה בממדי המטבע הזר ובערכי התועלת. ואף זו, בחשבון האחרון, מן פוקפקת אם לא למטה מזה. היום צצות חנויות אלו בכל פנה כפטריות-רעל. הללו שהדולר בכיסם יגדשו את סלם בשמורי עוף וגבינות משובחות. בארץ גי משי וסבון ריחני. בחלקו של המטען ישתמשו וחלקו ימכר ב„מטבע מקומי“ להללו שאין בידם כחובת רחמים ופשיטת יד באמריקה. „אין אתה צריך לטרוח הרבה“: „תנו לנו את הכלים ואנו נעשה את המלאכה“ מכריזים סרסורי ה„סקריפ“ ואנשים מפש פשים בספרי יחוסין משפחתיים ובמגרות ישנות ו„הקרובים הרחוקים“ נעשים קרובים ומי יהודי הגון ואין לו סניף משפחה בעולם החדש. על מנת לעורר את הלב החם דואגים העוסקים בענין לתאר את המצב, כיד המסחר הטובה עליהם. כרעב כבד, ומי לא ירחם על שאר בשרו וילדיו? והעסק עז לה כפורח ומחזור הקניה זונק בעקומה תלולה, ועליך להזמין מקום, יומיים למפרע, על מנת להגיע אל דוכן השפע. והללו שאין להם גואל במערב הרחוק, הללו בני המזרח הקרוב או בני הארץ הזאת, מסתכלים דמומים במחזה, חלקם בקנאה, וחלקם בשנאה, וחלקם בכיבה זועמת.

היו ימים והלכנו בלואי-בגד ויחפים בדרך האפורה והמסולעת של ארץ-ישראל. היה ערך אחר למחסור וערך אחר לחם הנרכש בעמל. את מקום פשטות החיים ולחם העצב — ירש שג' עון המותרות ולחם החסד. לחם חסד מתנת נדבות קבוצית ונחלת „זימה פרי טית“ משנוררת. יש אומרים, כי בארץ גנטינה מיועד סכום מסויים מדמי קבר רתו של יהודי עשיר ל... מגבית המארז חדת. הנתן משהו מאתנו את דעתו כי זבחי מתים הוא אוכל?!!

יהודי קנדי עשיר, ציר שליח לקונגרס, וחובב ספרות, הביא באמתחתו כמות גדולה של „מצרכים חיוניים“ על מנת לחלקם בין סופרים עבריים בישראל. הוא מפציר בכל מכריו באידיש מאונגלות לבוא וליטול, חשבונו החיר בי מסתכם במעשים גדולים: חבר זה עתה ספר על פלוני חשוב מסופרי וורשא שמלאו מאה שנים להולדתו וחלק קופסות בשר כשר בין סופרי ישראל ובין אלה נמצאו לא מעטים שלקחו ואכלו.

(לעמוד 12)

קריאה של הנוער

לגול את הרפת השנוררות ולחם החסד!

אנו החתומים מטה — בני נוער משכבות וחוגים שונים במדינה — קוראים את אורחי ארצנו ואת הנוער העברי לגול מעלינו את הרפת השנוררות ולחם החסד. רבבות רבות של אורחי המדינה חיים בקביעות על נדבות מזון מעבר לים, מצטופפים בהמוניהם בחנויות ה„סקריפ טו ישראל“ וחנויות דומות, הצצות כפטריות בכל פינה ורחוב, והופכות מקור לזריעת פירוד בקרב העם, לחלוקה בלתי צודקת של מצרכים, לאי-צדק סוציאלי משווע, למקור לא אכזב של שוק שחור ומעשי רמיה.

תופעה זו משפילה את כבודנו בעיני עצמנו ובעיני זולתנו. הגענו למצב בו איש איש פונה בבקשה פרטית אל כתובת נדיבים מעבר לים, כדי להשיג את מזונותיו. אנו חוזרים לימי ה„חלוקה“ וה„כוללים“!

הפריחה המבהילה של חנויות ה„סקריפ טו ישראל“ וחנויות דומות וקבלת חבילות המזון הופכות אותנו לעדת קבצנים, שנוררים, פושטריידי וחיים בחסדי אנשים פרטיים, פוגעת במוסר הצבורי וברוח הנכונות למאמץ, מערערת את בטחוננו ביכולתנו לצאת מהמיצר בכוחות עצמנו ובעמל כפינו, משחיתה את פרי מלחמת העצמאות ואת גאוותנו הלאומית.

אנו קוראים לאורחי ישראל להדול מהווית השנוררות, להתרחק ולהמנע מכר קניה בחנויות ה„סקריפ טו ישראל“, להמנע מכל פניה לקרובים ומכרים בחו"ל בבקשת תמיכה ועזרה. יחלק העם את פת לחמו כעם ולא כעדת נזקקים.

יקום העם להסיר את התרפה!

בין החתומים:

עמוס אילון (עתונאי), נסים אלוני (סופר), אהרן אמיר (סופר), נמרוד אשל (ימאי), חיים גורי (סופר), חיים ספר (סופר), שבתי טבת (עתונאי), ירוחם כהן, עמוס קינן (עוזי), בנימין תמוז (סופר).

...ודעתו של כרכון

על קללתו של ה„סקריפ“ לא מבחינת המוסר והצדק החברתי ושוויון-הקרוב בלבד, כי אם בעיקר מן הצד הכלכלי — שהוא המצדיק, כביכול, לפי חשבונות חכמי משרד-האוצר — עמד הכלכלן המובהק, ד"ר יוסטוס שלוס, במאמרו מיום 4.10.51 ב„הארץ“:

אין אנו מדברים כאן כלל על הנזקים המסוריים, שחנויות ה„סקריפ“ גורמות בישוב, ועל ה„שנורריות“ ללא בושה בחוץ לארץ, שהתפשטה כתוצאה מן ה„סקריפ“. אנו אומרים: גם מבחינת תקציב המטבע הזר הנהגת חנויות-הדולר הוא חשבון תלוי על בליחה. כבר עושים ב„סקריפ“ כל מיני עסקים אפורים ושחורים: מוכרים את ה„סקריפ“ בשוק השחור; אפשר לקנות בישראל „סקריפ“ ב-1,500 ל"י לדולר...

במחזור חדשי של מיליון דולרי „סקריפ“ מקבל כיום שר האוצר 425,000 דולר בניו-יורק. אך כמה הוא מפסיד, למשל, על ידי עליית שערן של הדולר השחור, ב„דולרים להשקעות“? אנו אומרים: לכל הפחות אותו סכום!

תהיה הבחינה, שממנה מסתכלים במוסד חנויות ה„סקריפ“ מה שתהיה, מוסרית או פינאנסית — תמיד הוא עסק של הפסד. הוא יוצר גם ביישוב הוותיק שני מעמדות של אורחים: מעמדו של אלה, ה„משנוררים“ ללא בושה „סקריפ“, ומעמד אחר של מי שגאים מכדי לעשות כך. ורע באותה מידה הוא, שה„סקריפ“ מסייע לשוק השחור, מעודד את המסחר בדולרים שחורים, ועיקר-עיקר — יוצר לעין מטבע שני, המצמצם את תחום תקפה של הלירה שלנו. מהנהגת דולרי ה„סקריפ“ ועד לדחיית הלירה כאמצעי תשלום הדרך קצרה הרבה מכפי שמתארים לעצמם היוזמים, ושר האוצר בראשם.

שֵׁשׁ בְּרִירוֹת בְּאֶרֶץ הַפְּרָת

נות הנמנות עליה. הצעת מצרים, ב־1946, לא־ רחות משותפת לכל המדינות הערביות ירדה מ־ על הפרק, מפאת התנגדות הלבנון; הצעה להקמת מרכז אוניברסיטאי משותף הופרה, בגלל התחרות בין מצרים לסוריה; חשוב ביותר היה כשלונו מדי־ ניותה של הליגה בשאלת ארץ־ישראל. הליגה סרבה להכיר בכוחה הגובר של ישראל, ובכך הביאה לידי קפאון במדיניות האזורית.

כוחה של הליגה גדול היה בהחלטות ודל בכי־ צוע; וזאת משום החולשות הטבועות בעצם המב־ נה לכלתה ומדיניותה. מצד המבנה יש לה תחיקה הדומה מאד לזו של חבר־הלאומים, וכל אחת מן המדינות־החברות שמורה לה זכות וטו. מבחינה כלכלית לוקה היא בהעדר ידיעה טכנית ואמצעים כספיים. בתחום המדיניות הריהי קרבו לחילוקים הגדולים שבין חטיבות־השלטון הקיי־ מות, לתחרויות השושלתיות בין מנהיגיה, וללחץ המעצמות הגדולות. הקצרה, אף מן הליגה לא צמחה ברכה לערבאות.

נמצא, אפוא, שמצדדיה הרעיוניים והמעשיים קצר כוחה של הערבאות למלא את השאיפות ה־ אומיות של יושבי האזור. הכי יש תנועה אחרת שתוכל למלא את צרכיהם?

ארץ הפרת

הברירה השלישית שלפני עֶם־הארץ היא פ־ רציה של ארץ־הפרת. אפשרות זו, מימושה יהיה פרי של מציאות היסטורית, תרבותית ולאומית. ארץ־הפרת תהיה מורכבת יסודות שמיים הקמים שום כעמים עצמאיים במולדתם ההיסטורית. היא תוציא מכללה את מצרים, שעיקר ענינה עתה באפריקה, ואת ערב הסעודית, שתרבותה המדב־ רית מיוחדת לה לעצמה. ארגון מדיני שכזה נאמן יהיה למסורת החברה השמית שישבה באזור למן האלף הרביעי והשלישי לפה"ס.

ארץ מיוסדת על תרבות זו תחיה את החברה ששררה באזור זה בתקופה המקראית והקלאסית, עד שנתפרקה מחמת התנגשויות פנימיות וחיצו־ ניות. פדרציה של ארץ־הפרת תמנע הפליה הד־ דית בין העדות — היהודות, הנצרות, והאסלם —

(*) מן השנים האחרונות נביא ציטטים מדבכי שני נציגים גולים:

(1) האב יוסף עוואד, מנהיג מארוני, כתב ב־1949 בקונטרס „תסיסה בלבנון“:

„רוב יושבי הלבנון עודם מביטים בחשד אל הליגה הערבית, שכן חוזר וחוזר מצהירים מ־ היגים מוסלמיים רבים שהליגה הערבית אינה אלא צעד ראשון לקראת ליגה מוסלמית במו־ רח, שתחיקתה תהיה הקוראן“.

(2) דוד פרלי, מזכיר ההתאחדות הלאומית האשורית, אמר בכינוס בניריווק ב־1947:

„המיעוטים הגוועים והדתיים במזרח התי־ כון, נפשם יוצאת לקיום של הגינות וחופש. בכך אין חילוק בין האשורי, הכורדי, העברי, היווני, והערבי... מצב מדיני זה הטעון חומר נפץ, רק פתרון אחד יש לו: הגשמת השאיפות הטבעיות של כל היסודות המקומיים. אם תקום חברה פדרטיבית עצמאית, שתקיף את כל המי־ עוטים האתניים והדתיים, הרי תשמש גורם גורם גדול של ייצוב במזרח התיכון, ארגון שכי־ זה, שבהמשך הזמן ייעשה פדרציה שמית גדו־ לה, רוב המדינות ייקל עליהן לשתף פעולה עמו“.

בעית־היסוד לפני יושבי המזרח הקרוב כיום היא בעית ההכרעה בין שלושה משטרים הבאים בחשבון: (1) משטר של שלטון זר, (2) מערכת של מדינות ערביות, (3) פדרציה של ארץ־הפרת. השאלה היא איזה משלושת ההסדרים האזוריים האלה הוא המושך ביותר את הכוחות החשובים ביותר באזור זה.

חשיבותו של האזור הנדון עומדת כיום על מצבו הגיאוגרפי, על מסרתו, ועל אוצרותיו. משום עמדתו האסטרטגית כגשר בין־יבשתי הריהו פיתוי מושך לכל מעצמה גדולה. מפאת מסרתו חשוב הוא ליהודים, נוצרים ומוסלמים. ומחמת העובדה שבאדמתו מצוי חלק עצום מפוטנציאל אוצרות הנפט שבעולם הריהו חשוב ביותר לכל האומות התעשייתיות.

הפיצול

חמש מדינות קיימות בתוך האזור ועוד חמש במסביבו. המדינות שבתוך תחומי ההיסטוריים, הדמוגרפיים והגאוגרפיים הן: ישראל, הלבנון, סוריה, הממלכה הירדנית, ועיראק; סביב להן מדינות תורכיה, איראן, מצרים, ערב הסעודית ותימן. האזור הוא מורכב ביותר גם מן הבחינה האתנית. יש בו במזרח־הקרוב כמעט ארבעים ק־ בוצות אתניות, ועדות — כפליים כמספר זה. חמש המדינות שבאזור עצמו, ב־ארץ הפרת, יש בהן לפי אומדנים מבוססים, מעט יותר מ־10 מיליון נפש, שמהם יותר מרבע אף אינם מוסלמים כל־ עיקר (למעלה ממיליון נוצרים, בהם 400,000 מא־ רונים, קרוב למיליון וחצי המוגדרים כ־יהודים, כ־160,000 דרוזים, וכר'); בתוך כ־7,500,000 מוס־ למים מצויים כ־2,000,000 מוסלמים „פורשים“ (השיעים בעיראק, 200,000 מתואלים במדינת ה־ל־ בנון, 250,000 עלאיים בהר־אנצריה בצפון־מערב סוריה). מתוך 5.5 מיליון המוסלמים הסונים מונים הכורדים לשבטיהם כ־900,000 לפחות, וקרוב ל־ מיליון מונים הבדוים הנוודים או הנוודים־למחצה. יושבי־הקבע המוסלמים־הסונים הערביים הם אפוא מעט יותר משליש האוכלוסיה הכללית בא־ זור. אף בתוך חלק זה, המחצית הם אריסים וצמיתים נחשלים ומדולדלים יותר; כנגד זאת נמנים על הערבים הסונים גם בני השכבה המ־ נצלת והשלטת בכלל, גדולי הפיאודלים ותופסי המטרות הרמות.

מספרים אלה מעידים כמאה עדים שאין באזור הנדון שום קבוצה אתנית אחת אשר לה רוב מכריע באזור כולו, ואין אף דת אחת המושלת בכפה בכל אחת מן המדינות ובכולן יחד. בבואנו לדון במעלותיו של כל אחת משלש הברירות הנ־ קובות למעלה, חייבים אנו לזכור עובדה זו.

שרטון זר

הברירה הראשונה היא, כאמור, משטר של של־ טון זרים. בכל תקופות קורותיה היתה ארץ־הפרת נתונה לחדירה ישבנית, כלכלית, תרבותית וצב־ אית מבחוץ, במידה זו או אחרת. אילו היו יושבי הארץ בני־חורים לנהוג כמצוות הלאומיות העולה ומפציעה בהם, היתה התנגדותם לשלטון זרים בור־ לטת יותר. אולם המצב כמו שהוא מעמיד את ה־ תושבים בפני הברירה העגומה בין עזרה מבחוץ ושליטה מבחוץ מזה לעצמאות ונחשלות כלכלית מזה. יתר על כן, ניצבת לפניהם הדילמה של תו־ רות־חוץ מנוגדות: בריטניה היא בעלת־ברייתם של יסודות פאודליים במדינות הערבאיות; הדוג־ לים ביומה פרטית בישראל ובזולתה נמשכים אל הרכושנות האמריקאית; והקומוניזם משלהב את ההמונים. התורות המנוגדות טוענות שכוחן יפה בכל מקום, וכל אחת מהן תובעת תמיכה יחדנית ומוחלטת מן המבקשים לאחוז בה. יושבי ארץ־ הפרת ספק בידם אם איזו תורת־חוץ ניתן לסגלה לתרבותם המיוחדת; גם מתקשים הם להכריע הכרעה פשטנית, רואים הם את צדי החיוב במשטר

הרכושני ובמשטר הקומוניסטי כאחד, אך ספק בירם אם יסכון להם איזה מאלה השנים כמו־ שהוא. רוצים היו ללוש ולתקון את ארץ־מושבם בעצמם ולא להסתמך על יבוא־חוץ, שתכופות שעבוד כרוך בו.

ערבאות

הברירה השניה שלפני האזור היא מערכת של מדינות ערביות. כאן יש לדון מעט במושג „ער־ באות“. תומכי התנועה הערבית מגדירים אותה כ־ כוח כוללני המגשים את שאיפת כלל יושבי הא־ זור לשחרור ואיחוד. עמלים הם להראות כי מב־ חינה היסטורית מקורה של התנועה הוא בימי־ הביניים, וכי שבה ובאה לעולם עקב פעולותיו של מוחמד עלי. „המרד הערבי“ של יוני 1916, והקמ־ חן של המדינות הערביות בימינו, התרבות והלשון הערבית — הם טוענים — תמיד היו משותפות לאזור. יתר על כן, מציגים הם את הערבאות של ימינו כגילום האמיתי האחד של האינטרסים ה־ל־ אומיים של מוסלמים ובלתי־מוסלמים כאחד.

יריבי הערבאות תוקפים אותה בעצם יסודותיה בטענה שזה־מקורב, ביחס, הופיעה במזרח הקרוב, ושלאמיתו של דבר אינה אלא חיפוי לשררה מוס־ למית. אמת שלא כל מוסלמי הוא ערבי, וכן אמת שלא כל ערבי הוא מוסלמי; אולם חוששים הם כי בכסגרת הערבאות יהיו המוסלמים עודפים של שותפיהם שאינם־מוסלמים ומכריעים אותם. כמור־ כן מתריסים בלתי־ערבים אלה שהתנועה תמיד היתה אוטוקרטית ופיאודלית, ובתור שכזאת הרי־ הי אויבת למסורת בלתי־המוסלמית של החירות האישית. עוד הם מצביעים על כך שהתרבות הע־ רבית היתה פרי מאמצים משותפים של פרי־ סים, ארמים (סורים), יהודים, יוונים, מאורים וכר', שעה שהערבים־לאמיתם (יושבי חצי־האי ערב) היו נוודים נבערים. אף היום דוברים המוני האוכ־ לוסים — מוסלמים כבלתי־מוסלמים — ניבים ולשונות איך־מספר משלהם. נוסף על כך טוענים אלה שההיסטוריה הערבית לא היתה אלא פרשת יריבות ותחרות פיאודלית בין שייכים ואלופים שמעולם לא ייצגו את רוב הקבוצות האתניות. בזמן מן הזמנים העזו מנהיגים של כל העדות והמיעוטים באזור להביע את מחאותיהם נגד תנועת פן־ערב, עתים בדברים ועתים במעשים (*).

הליגה

תהיה דעתנו על התנועה הערבית מה שתהיה, מכל מקום היא קיימת. כדי להעריך סופית את כוחה של פן־ערב, יש אפוא לבחון את מנגנונה המדיני — הליגה הערבית. כפי שנמסר בעלון־ לידיעות־בינלאומיות של המכון־המלכותי („בית ציטהאס“), הבריטים הם שיוזמו את הקמתה (בהד־ רכת הקול, ניוקום, מיניסטר־המדינה ר. ג' קייסי, הבריג, קלייטון, שר החוץ אנתוני אידן, ורוברט לו). מאז זכתה הליגה בהצלחות ובכשלונות לרוב, בלא הצלחה נסתה לטפח תכניות אזוריות לפיתוח כלכלי, לקבוע יחידת־מטבע משותפת, להאחיד את חוקי הפטנטים ורוחב מסילות־הברזל במדי־

פיצויים לערבים

הצבר ועתידו

השקפתו של ה"צבר" על העולם קרתנית היא ולקויה בשוביניות יתירה. דבר זה ספק אם יכול להיות אחרת בישוב חלוצי קטן וצפוי לסכנות. שהוצרך להגן על קיומו הפיזי ולהקים את מדינתו מול כוחות שכמעט לא יכול לעמוד בפניהם. יש לחזור ולומר כי אין ליצור לאום בלי לאר-מנות; ורק קנאים צעירים יכלו לחולל את מעשה-הגנס של הגנת נקודות-ספר מבודדות בנשק קל ובחמרי-גנפץ תוצרת-בית. שלושים שנה של שלטון בריטי עוין, תנודות המדיניות האמריקאית, אולת-היד הבולטת של ארגון האו"ם, גרמו שמלים דוגמת ציויליזציה-מערבית וערכים הומניסטיים נשמעות כלעג באזני הצבר הצעיר. זוהי, כמובן, תופעת מעבר. בתוך עשר, עשרים שנה, כאשר יפון מעמדה של ישראל בטח במזרח-התיכון, בודאי תבוא עם הפסקת הלחץ מבחוץ תמורה מתאימה במנטאליות של הדור הצעיר, אולם תמורה באיזה כיוון? מה מין ציויליזציה תהיה לישראל? האם תהיה המשך למחשבה, לאמנות ולערכים של המערב? או שתהיה הברק השטחי של לבנטיניות? או שמא תשוב אל שרשיה הקדומים ומתוכם תפתח תרבות מודרנית אולם עברית בייחודה?

ה"קלאוסטרוסיליה" (— אהבת ההסגר) התרבררתית של הזמן הזה, אין ספק שאף היא אינה אלא שלב חולף, היא תיעלם כרבות הבטחה והבטחון-העצמי. אין לנבא מה מין הציויליזציה שתבוא תחתיה, אבל דבר אחד נראה ודאי למדי: בתוך דור או שנים תיעשה ישראל ארץ "בלתי-יהודית" בתכלית. דור הילידים נבדל כבר מאד במראהו ובהשקפתו הכללית מן היהודים באירופה או באמריקה, ומדור לדור יגבר הניגוד הזה בהכרח.

(הבטחה והגשמה, 1949)

אני רוצה להדגיש שנגעתי כאן אך ורק בשאלת זכותו האישית של הפליט הערבי האינדיבידואלי לקבל פיצויים בעבור רכוש ממשי שעבר לידיו. לא נגעתי לגמרי בזכותנו לתבוע פיצויים — הן בכסף והן בטריטוריה — מן הממלכות שתקפו אותנו. לדעתי, ובכך מזלנו, האינטרס המדיני שלנו בענין זה הולך בד בבד עם הצורך הקסיגורי של המצפון. יש לכן לתבוע מהממשלה לערוך בדיקה מחודשת של כל גישתה לבעית הפליטים הערביים ולהנהיג מדיניות חדשה, המושתתת על דרישות הצדק וההגיון המדיני גם יחד.

ודומני שזה גם ברור לעולם כולו, שאם אני לקחתי את הבית של מוצטפא לאחר שהלו ברח, הריני חייב פיצוי למוצטפא. למוצטפא ולא למלך פארוק ולא למלך עבדאללה. נוסף על כך, את המשא והמתן עם מוצטפא חייב אני לנהל באופן ישר מעל לראשיהן של ממשלות ערב והחוב שלי למוצטפא איננו יכול להיות מושפע ע"י כמות הפצויים שחייב לי עבדאללה, על כך שערך כנגדי מלחמה.

במלים אחרות, יש להכיר בפרינציפ שמדינת ישראל חייבת באופן אישי לכל אחד מתושבי א"י לשעבר פיצויים בעבור הרכוש שהוא נטש. יש קודם כל לקבוע כי קיים חוק זה; שנית, להעריך את גדלו — ולשם כך קל יהיה להעזר במסודות אומ"ם ושלישית, לקבוע את צורת תשלומי. וכאן, בקביעת צורת התשלום, המקום הנכון לגביית החוב הנגדי ממדינות ערב. יש לומר למוצטפא שמדינת ישראל חייבת לו 1000 ל"י ושאת 1000 הלירות הללו יקבל בתשלומים, ושקביעות התשלומים הללו תלויה במצבה הכלכלי של מדינת ישראל, ובראש וראשונה בתשלום פיצויי המלחמה לישראל ובהפסקת ההסגר הכללי.

התוצאה הפוליטית המיידית של פעולה זו תהיה כמובן שתהפוך את "הפליטים הערביים" מלהקת מסיתים לסבוב השני, לגוף אנשים המעוניינים באופן אישי בחתימת חוזה-שלום עם ישראל. אין כל טעם לפרט את היתרונות הפוליטיים העלולים לצמוח לנו משינוי שכזה באיזורה. התנאי המוקדם להצלחת קורס-פעולה שכזה הוא כמובן משא ומתן במישרים עם מוצטפא ותשלום במישרים לידי מוצטפא.

מהשקפת אוצר המדינה נדמה לי שהחשבון הסופי יהיה אותו החשבון, ואם יהיה הפרש הרי יהיה זה רק בנוגע למועד התשלום הראשון, ותשלום ראשון זה הנו השקעה כדאית מכיון שהוא יביא תוצאה מיידית ע"י שינוי פסיכולוגי ומדיני בכל המזרח התיכון.

מלבד זאת, ולמרות העובדה שהננו חיים במאה שהיא תקופת השחר והגזל, והבזבז לכל יסודות המוסר האנושי, הרי בכל זאת יש חשיבות מכרעת לנימוקים מוסריים, ומהשקפת המוסר ברור ללא ספק שאם ירשתי את חצרו של מוצטפא, ואפילו היה מוצטפא תורם כל חודש לקופת המופתי, הרי מגיע למוצטפא פיצוי, והפיצוי מגיע לו, ולא למופתי ולא לפארוק. מאמת פשוטה זו אסור להתעלם. התעלמות מיסודות המוסר סופה תמיד כי תתגסק במתעלם.

מחר עד כמה מדינאינו עוברים בנקל מקיצור ניות אחת לקיצוניות מנוגדת. בודאי כולנו עדיין זוכרים את הגאווה בה התפארו אלה העומדים היום בראש מדינתנו. כי מעולם לא לקחו הצירינים אף שעל אדמה מהערבים מבלי לשלם בעבורו בכסף מלא. והנה היום, לאחר שנפל לידינו, כתוצאה מפעולות המלחמה, רכוש ערבי עצום, הרי פתאום נעלם הפרינציפ הנאה הנ"ל שבו דגלו בהדגשה כה רבה.

אמנם גם היום מודיעה ממשלתנו כי מוכנה היא לעיין בתשלום פיצוי צודק לעם הערבי אלא שיש לה תביעות נגד ממשלות ערב, וכל עוד לא יתברר החשבון הזה אין אפשרות לגשת לבעיה הראשונה. הצדקת עמדה זו היא בכך שממשלות ערב הן האחראיות על כל האסונות שקרו לערבים שגרו בשטח מדינת ישראל.

אינני בא לחלוק על צדקת טענה אחרונה זו, אולם נראה לי שבכל הגישה לבעית הפיצויים נעשית ברגע זה טעות עקרונית גסה, בזה שאנו מערבים, תחת הכותרת הכוללת של "ערבים", גם את תושבי א"י שנטשו את בתיהם וגם את מדינות-ערב שאתן יש לנו חשבונות. אנו, לכן, אומרים שהננו מוכנים לעשות חשבון כולל עם הערבאות, ואם יתברר שאנו חייבים לה יותר מאשר היא חייבת לנו, נראה להסדיר את החשבון, וכמובן נשלם את העודף לפליטי ערב, באמצעות הממלכות שקלטו אותם.

התוצאה הראשונה מגישה זו היא שהפליטים הערבים מא"י היושבים במדינות השכנות הנם מלאי ארס וזעם נגדנו על אשר גזלנו את רכושם, והם הם הגורם העיקרי המדרבן יומם ולילה את הממלכות השכנות להראות כלפינו יד תקיפה למען יחזרו להם רכושם.

לדעתי כל הגישה הזאת הנה נפסדת גם מבחינת הראות הפוליטית. קודם כל ברור לי,

שקמו על חורבות החברה השמית. חטיבה מדינית-חילונית חדשה זו תברא — בחלל של עדות, מיעוטים ואינטרסים נכרים שבאזור — חזית מארחת נגד פיגור כלכלי, פיצול חברתי ואי-יציבות מדינית. היא תכרות את הקשר הגורדי של הקפ"און הישראלי-המוסלמי; היא תשיג מה שלא יכלה לזו להשיג האסלאם הרחב והדל-האונים מזה והציונות צרת-האופק והדינאמית מזה.

אם תקום הפדרציה של ארץ-הפרת, או אז ירווח אולי סוף סוף ליושבי האזור, אף שברור הצורך בהקמתה, עדיין הגשמתה מוטלת בספק. משעה שתיוולד, סופה לבור לה אורח-חיים משלה. עדיין מוקדם להעמיד לה איזו דוגמה מסוימת. אפשר לאמר רק שככל שישתתפו המיעוטים השונים בפיתוחה כן תיטיב לייצג את העם. בתוך המשבר המתעצם באזור מתברר שהיא הפתרון הנאה ביותר. אם לא ייעשו בעתיד הקרוב צעדים ראשונים להקמתה, אפשר מאד שיחזה העולם בזעזועים בינלאומיים חדשים.

ארים עברים

ראש איל (אבן)

מ. גוממן

ואם היהודים הטובים שבגיל העמידה יקפידו מאוד להזהירנו על השוני שבין "לשון כנען ותרבותה" ובין תורת ישראל שהיא בחינת "יין חדש בקנקן ישן". — הרי הנער הקורא (שבין באוגרית פתח לעולם חדש, טבעי, חי ומושך. וכשיגדל מעט יכיר כי עומד הוא בראשיתה של תקופת תחייה עברית, בה מצטרפים הכתבים ה"עתיקים לאוצר התרבות החדשה.

השקפת עולמם של המחנכים, שגדלו כיהודים בין גויים בעולם, יודעו כי שונים הם מיתר בני-האדם באשר הם נמנים על חטיבה עדתית ולא לאומית (או בלשון המונחים הציונית, על "עם נפלה ומיוחד במינו"). שונה בתכלית מהש"קפת עולמו של הנוער שגדל כבן לאומה, לא עדה, לא מיעוט בין גברים — ובכל זאת היו למחנכים היהודים כמה נצחונות: בכל עת הצליחו להוכיח לנו כי שתי תפיסות יש בעולם: יהודית ו"יוונית", ו"אנו", בכל תרבותנו, מימי האבות, נמנים על בעלי תפיסת העולם היהודים, ואילו ב"יוונית" אין "לנו" חלק.

עתה יבואו כתבי אוגרית ויהיו כסס-חיים לר"בים שהאמינו לשטות זו עד היום: הנה גם לנו אלים וגיבורים, גם לנו שירי עלילה אפית ומיתוס קדמון.

מהדירה של "האלה ענת" — עם כל היותו חוקר מופלג ואיש-מדע מצויין — אינו רואה עצמו נמנה על יורשי התרבות העברית הקדומה, אלא, להיפך, בן נאמן לעדת חורשיה, ועמדתו זו היא שהביאתהו לכמה וכמה מדחים.

על כך בגליון הבא.

עודד

בהידור רב ובצורה נאה יצאו לאור "שירי עלילה כנעניים מתקופת האבות" (*). ניכר שיד חרוצים טיפלה בכל החומר הרב וחיבה רבה הוסיפה בו: מבוא רחב, כתוב בלשון שוטפת וברורה, פורש לפני הקורא את פרשת כתבי אוגרית, מסביר את היחס בין כתבי אוגרית לבין הספרות המקראית ומוסר בהרחבה את תוכן עלילת בעל החשובה שבעלילות אוגרית; הטקסטים עצמם מודפסים באותיות גדולות ומאירות-עינים כש"לצידם ה"תרגום העברי" (על-כך עוד ידובר) בניקוד ברור ומדויק; לאחר כל לוח מובא פירוש רחב וברור.

לבד מזאת מקושט הספר בתמונות מרהיבות-עין, בצילומים, במפה ובשרטוטים. כן יש לציין את הדיוק הרב של עבודת הדפוס וההגהה: לא רק שאין בספר שגיאות דפוס, אלא שניכרת הקפדה יתרה: כל מתג וחריק באו במקומם כראוי, ואם ניתן אל לבנו מיהו בית-ההוצאה יכולים אנו להתנבא מתוך בטחון רב כי עתיד הספר לפאר ארונות זכוכית רבים בארץ הזאת ועתידים מאות או אלפי הורים טובים וקרובים משכילים וידידי משפחה מכובדים להגישו כמתנה הגונה ל"בר-מצוה" צעיר.

"צדיקים, מלאכתם נעשית ע"י אחרים", ואנו אין לנו אלא לשמוח על שבית ההוצאה הנכבד של הסוכנות היהודית, ומוסד ביאליק, וועד הלשון העברית עשה מלאכה נאה זו, שכן לולא הם אפי"שר היו חולפים עוד ימים רבים עד אשר היינו יכולים אנו לגשת למעשה רב כזה. כי, ברור לכל, משפורר דען-אוגרית הטוב בשדה הנוער רבה תהיה השפעתו על גידול פרי רב: עיני רבים תיפקתנה לראות כי התרבות ה"עברית הקדומה רחבה היא יותר מן המקרא, שירי יהודים קיצצו בו ופירשוהו כעולה על רוחם; לבבות רבים ייפתחו לחבב את עולם האלים ה"עתיק והשכוח — שירי יהודים היו בו להשפילו ולנדותו; דוברי-עברית רבים ישתוממו פתאום לגלות כי הלשון אשר בפינו היא לשונה העתיקה של כל הארץ הגדולה — בואכה אב"טוליה, ורבים יבואו להכרת האמת כי "עם אחד היינו", וכי לא היו המלחמות בין שבטי העברים — ארם וצידון, ישראל ועמון — אלא מלחמות פנימיות וגישושי גיבוש של עם גדול אחד — כמו המלחמות הגימיות ביוון העתיקה, או בין נסיכו"יות מצרים הקדמונית, קודם שתקומנה השושלות הראשונות של הפרעונים.

שכן אם המוציאים לאור והפרופסורים והמור"רים וכל היהודים תלמידי-החכמים שבגיל העמי"דה סוברים כי מעשה רב נעשה בצאת ספר חדש ב"לשון הכנענית", שערכו רב ל"בירורן של הרבה סתומות בספרות המקרא".

— הרי הנער הקורא אין נפשו נמשכת אל מפתח פסוקי-המקרא שנתפרשו מתוך כתבי אוג"רית, אלא נהנה הוא מכתבי אוגרית עצמם, מן האגדות הנפלאות המשובבות את הדמיון, מן האור החדש הנזרק על השם, "בעל" שלימדוהו לשנאו שנאה עוורת.

"האלה ענת", שירי עלילה כנעניים מתקופת ה"אבות, מאת משה דוד קאסוטו, מוסד ביאליק בהש"תתפות ועד הלשון העברית.

ומספרים על ראש העיר הגדולה ניר-יורק, שפקד זה עתה את ארצנו, ונתן חבילת מזון לראש עיר הנמל שלנו, זכר לידדות ישנה. ומספרים על גביר אחד ושמו טל-שחר ששלח בפסח אש"תקד מתנות אוכל לשרי ממשלת ישראל.

היו ימים ובקורי נימוסין היו קשורים בשליחת מתנות אחרות: חרבות כסף משובצות יהלומים, שטיחים מרוקמים לתפארת, סוסי מרוץ טהורי-גזע, תמור"נות ופסלים. — אלה היו מתנות כבוד הודי או מתנות יחסים דיפלומאטיים נורמליים. חזקה על השולח קופסאות גבינה כי מבוזה הוא בלבו את המקבל. הדבר הזה חורה לנו ומעביר בנו ס"מרמרת כעס ובחילה, לעתים יש רצון לעמוד ברחוב וזעק: אזרחים, ראו למה הפכה ארצכם! ממלחמת השחרור יצא"נו גאים וזקופי קומה, אם לא נצחנו נצחנו מלא ולא גאלנו מלוא ארצנו. הרי יצאנו מנצחים, יכולנו לאמור כשם שאמרו עמים רבים בשחר חר"תם: "אנו פצועים, רעבים, עניים אבל חפשיים". קשה לנו לאמור זאת היום. גלה כבוד מ"שאל, ואת כאב השתע"בודתנו החיצונית אנו מוהלים בכאב הפשוט והאכזרי של היותנו כתובת לרחמים ונדבות חסד של אנשים פ"רטיים. ואז השחיתות פושה כצרת, ורוח הגבורה מסתלקת ובאה נמיכות הקומה והציניזם, ובה בעקבותיו פורקן הער"כים הכבדים ובאה המלה "ג'זב", זו שפעם היתה סמל לזנוק מסוכן של מת"נדבים ובהמשך הזמן הפכה לבטוי ההשתמטות והעריקות.

הרשאים אנו לאמור כי עושים אנו ככל יכולתנו בכוחות עצמנו על מנת לצאת ממיצר הימים הקשים שאנו נתונים בו אל ימים טובים יותר? הרבה מטעי זיתים ותאנים נחרבים והולכים, הרבה שטחי ירק לשעבר מעלים קר"צים, והרבה חנויות "סקריפ" צצות בר"חובות ערינו — בטוי מזוע לקוצר ידנו ולנמיכות רוחנו ב"1951. הלא נקום בשעה הזאת לכתף את המשא הכ"בד שישחרר אותנו מן התלות הזאת המכלה את לשדנו וכבודנו?!

(מ"שא" 10.51.14.)

בחריקת שן

(מעמוד 8)

ה"סקריפ" עולה כפורח — והחרפה עד צוואר הגיעה. יש מי שמושך בכתפו, יש מי שנאנח בשבכו"מתנים: "וי, עד היכן הגענו". אבל הנוער, הנוער העברי, זה הכושי הקטן שעשה את שלו — לבו חמוץ מכאב, הנוער, בלי הבדל זרם ושייכות מפלגתית, לבו מתחמץ מכאב, והוא חורק בבניו, מתוך חריקת-שנים זו קם הועד-לפעולה-נגד-הסקריפ, שקריאתו מובאת כאן על עמודים אלה, האות ניתן, ונתוני האות מאמינים כי עמהם יעמדו במערכה בני הנוער כולם וכמוהם כן המוני האזרחים הישרים, עד אשר תוסר החרפה.

מ. חצור

מלחמת ענת באויבי בעל

בערב באו גדודים ושוודדים
אל שני שערי בית ענת
ויאספו המשרתים בירכי מערה.
ואולם ענת תמחץ
בחוזק תחצוב בבני קריתים
תמחץ עם חוף הים
תצמית אנשי מזרח שמש
תחתיא ראשים ככדורים
עליה כפות ידים כארבה
כילק לאין מספר כפות מהירים.
תלתה ראשים על גבה
כפות שנסה על חגורתה
ותטבול ברכיה בדם קלים
ירכיה בנצח מהירים
ותגרש שובים במטיה
בגבי קשתה יריבים.
והנה ענת לביתה הגיעה
באה האלה אל היכלה
ולשבעה תחמץ בתוכו
בחוזק תחצוב בבני קריתים
תטיל כסאות על מהירים
הטילה שולחנות על צובאים
הדומים על גבורים.
ותמחץ עד מאד ותען:
תחצוב ותחדה ענת
ירחב כבדה מצחוק
ימלא שמחה לבבה
כי ביד ענת תושיה
כי טבלה ברכיה בדם קלים
ירכיה בנצח מהירים.
ותמחץ בבית עד שבעה
ובין שולחנות תחצוב.
וימח מן הבית דם קלים
ויוצק שמן שלום ביציע.
ותרחץ ידיה הבתולה ענת
אצבעותיה יבמת לאומים
רחצה ידיה מדם קלים
אצבעותיה מנצח מהירים
ותטהר כסאות על כסאות
שולחנות על שולחנות
הדומים טהרה על הדומים.
ותחשוף מים ותרחץ
טל השמים משמן הארץ
רביב נסכוהו כוכבים
טל יסכוהו שמים
רביב נסכוהו כוכבים
יתופף על גדודי אלפי שדות.

(מן האפוס האוגרתי "ענת", נוסח המהדיר מ. ד. קאסוטו.
"האלה ענת", הוצ. מוסד ביאליק).

אלה זו מצטיינת ברוח גבורה ובאומץ לב. היא לוחמת אדירה, העושה שמות באויביה והאוהבת להט ביל את רגליה בדם הרוגיה. היא אחות נאמנה לבעל, עומדת לימינו במלחמתו נגד מות, מכה מכות נוראות בעוזרי מות, וכשעולה בידו של מות להמית את בעל, נוקמת היא את נקמתו בחמה שפוכה.
ככל הדמויות של האלות הנקבות, קשורה גם דמותה של ענת במושג הפרייון, ומכאן הסבר לדבר שלמרות אכזריותה הנוראה נגד אויביה היתה נחשבת כאלת החיים וכעוזרת לבעל אלהי החיים. כתובת הקדשה פיניקית-יוונית שנמצאה באי קיפרוס פותחת במלים: לענת עז חיים (לענת עוז חיים).

כינוי רגיל לה בכתבי אוגרית הוא בתלת (הבתולה). הוראתו של כינוי אחר שניתן לה, יבמת לאמם, אינה ברורה כל צרכה; כנראה יש להסכים עם אלה החושבים, שפירושו הוא יולדת לאומים. אם פירושו זה נכון, יש לראות בכינוי זה רמז למושג הפרייון, יופיה ונעימותה נחשבו למופת.

מארץ נענן עבר פולחנה של ענת למצרים, אולי באמצעות ההיקסוסים. בימי השושלת הי"ח, ועוד יותר בימי השושלת הי"ט, היתה ענת נחשבת במצרים לאחת האלות הגדולות ביותר, ודוקא לאלה אדירה, לאלת המלחמה. באחד המקדשים המצרים בבית שאן נתגלתה בין השאר מצבת הקדשה לענת מלכת השמים ובעלת כל האלים. בתקופה מאוחרת מוצאים אנו בפפירוסים של יב במצרים את שמה של האלה ענתביתאל. מתוך החלק היווני של הכתובת הנ"ל שנמצאה בקיפרוס יוצא, שבתקופה ההלניסטית ויהו את ענת באלה היווניות אתינה, האלה הבתולה בעלת המלחמות. (מתוך המבוא של מ. ד. קאסוטו ל"אלה ענת")

יעלה דותן

ש י ר
פשינו פֶרְשָׁנו לְלוֹטוֹף אֶחְרוֹן
וּמִסֶּכֶת שְׁלָדִים טָמְנוּ בְּמוֹרְד
אֶדְמָה,
קָחִי
צִלִי בְרַחֲמֶךָ
אֶת טִשָּׁב
אֶלְיָי.
כִּי בָשַׁל בְּרַחֲמֵי
נִינּוּס מִדְרָכֵי
עַד קָצָא אֶת בְּרַכּוֹ
הָאֶסֶת
הַסְנִים הַטְּלָנוּ
וְקָמוּ אֲגָרוֹסִים
סָבִיב סָבִיב
הָאִיקָה
וְהַזָּעַם
בְּמַחֹל אֲגָרוֹסִים.
וְהֵד הָכָה בְּעֵנְסִים
וְזִוַּע הַזָּוַע
וְיִפְרְדוּ בְּשִׁאֲגָה הַשְּׁנִשִּׁים
וְאָנוּ דוֹמְמִים
צוֹפִים
אָמָה
אֵינָךְ.

חורבן - ומה הקאה?

(סוף מעמוד 7)

יכול להיות וכוח על טיב הויתורים ועל ממדיהם.

ביסוס המדינה קודם!

לאחר שהתמלא חבר הכנסת א. לבנה אומץ - אולי מתוך כוונה להוציא את הרוח ממפרישי הארץ פרוציה המחריפה בקרב ההמונים - ונשא את נאום הידוע בכנסת, מבלי לגעת במישרים בבעית ההגירה, כתב "הארץ" במאמר ראשי ב-21 בספטמבר ("נאומו של מר לבנה"):

נשאלת השאלה אם הישוב יוכל לשאת בעול שמדיניות העליה מעמיסה עליו.

הויתור המחלט על הפעלת כל עקרונות של מבחן בין מועמדי העליה. הוא הוא בעוכרינו. לא יהיה מנוס מלהכניס שוב עקרון כלשהו של מבחר במדיניות העליה שלנו. גורם זה בהכרח יפגע למען הגבלת העליה.

"הארץ" הוזהר! הוזהר! הוא מוכרח להור סיף כאן את ההערה:

אולי לא במספר הכולל, אבל בקצב בה היא מוכנסת ארצה.

והלאה!

לא יתכן שהישוב הותיק יוכל לשאת על גבו משך שנים רבות חצי מיליון נפש שאינם מייצרים די הצורך.

וכאן באה בכל זאת הפצצה לאמיתה:

אין כל טעם שנוסף להשלכות את עצמנו כפי שבקשנו לעשות זאת עד עתה: התביעה לע"ה בלתי-מוגבלת עומדת בסתירה לצרכי ב"ט טוט המדינה. ההכרה בסתירה זו יש בה כדי לגרום אכזבות; אבל ההתפתחות של שלוש השנים מעידה על קיום הסתירה. בלשון חדי-משמ ע"ה. והואיל והתמוטטות המדינה ממילא תח"י ריב סכויי העליה העתידה לבוא. הכרה הוא שדאג קודם לביטול המדינה.

העליה... צריכה להיות עליה של כוחות פרודוקטיביים.

האומר אר"ף אומר ב"ת

בעקבות הבקורת על מדיניות ה"עליה" הרש"מית" התפתחה גם - כהשתלשלות הגיונית מוכ"חת - התקפה על כל "המשטר החברתי-הכלכלי כלי" שבו נתונה מדינה זו. ב-28 וב-30 בספטמבר באו שני מאמריו הגדולים של גרשום שוקן, עורך העתון בכבודו ובעצמו: "עזרה מן החוץ עד בלי די?" ו"הזונה מכרכי הים ואנחנו" ("מח"שבות ערב ראש השנה" א' וב'). "צרכי העליה הגדולה מתפסים במידה רבה על כשלונו של הישוב הותיק". אמר מר ג. שוקן, "כי כספי העזרה... מסייעים בראש וראשונה לאנשי הישוב הותיק, המסודרים כאן בכל ענפי הכלכלה, הבונים את הבתים והמייצרים את הסחורות בשביל המוני העולים".

המאמר השני, שנקרא בשם הפיקנט "הזונה מכרכי הים ואנחנו", פתח בהנחת יסוד נועזה עד מאד:

לאחר שקוימונו בישראל תלוי במידה כה מכרעת בזרם בלתי-פוסק של עזרה מן החוץ, מן הראוי שנבדוק מאי-אלו טעמים מושיטים לנו את העזרה, שאנו נהנים ממנה, ואם אמנם נוכל לסמוך על כך שעזרה זו תתמיד להגיע אלינו. יתכן שנגיע לידי מסקנה, שאם בכלל רשאים אנו לקוות כי גם בעתיד נקבל עזרה מן החוץ, נקבל עזרה זו רק בתנאים מסויימים. והרי אז תעמוד לפנינו הברירה, לקיים תנאים אלה, והיה קשים ומשפילים כאשר יהיו, או

לשנות את המשטר החברתי-הכלכלי שלנו כדי שנוכל בהמשך הזמן לוותר על העזרה מן החוץ. זאת היא הנחה מסוכנת מאד, מבחינה רעיונית ציונית, ואף שעדיין אין ג. שוקן מנסחה בתכלית הבהירות, הנה מסקנתו בסוף המאמר אינה מניחה מקום לפרושים הרבה:

בחדשים האחרונים למדנו שבמשטר הנוכחי אין בכוחנו אפילו להבטיח אספקת מזון סדירה לאוכלוסייה, על אף כל כשרוננו להשיג מטבע קשה, ועל משבר המזון יש אולי לברך. דומה שרק בשלון המשטר הנוכחי יוכל להוכיח לצבור שאין אנו יכולים להמשיך בדרך כה אנו הולכים עד היום, ושיש צורך בשינוי גמור בכל מערכות חיינו.

אכן נראה כי רק כשלונו החרוץ של המשטר החברתי-הכלכלי שכוננה הציונות, על ארגוניה המפלגתיים והאינטרסנטיים השונים ועל מסגרתה הרעיונית, היה בו כדי להגיע אנשים שקולים וזהירים, ובלתי-תלויים בכל זאת, כעורכו של "הארץ", להגיע למסקנות נועזות כל כך. אף על פי כן, כאמרו החכמים, "מוטב באיחור מאשר לא לעולם"...

חלוקה

ב-4 באוקטובר מסר "הארץ" ב"דאגה חמורה" על טיבו של "כוח-האדם" המגיע אלינו באחרונה מרומניה, ועל האחוז המבהיל של זקנים, אלמנות ומקרים סוציאליים. אותו יום נדפס במדור הכלכלי מאמר מאת הר"ר כלכלן ד"ר יוסטוס שלום: "הערות לתקציב הבי"ניים". תחת השם הצנוע הזה באה בקורת אכזרית על טיבו של המטר הציוני-השנוררי של המדינה, משטר-עליה-ומגבית:

אנו סומכים במידה דמיונית על תרומות ומלוות דומים לתרומות מחוץ לארץ... כל התרומות והתרומות מבוססת על הנחה מוקדמת שבשתיקה - של גיאות קוניונקטוראלית נצ"חית בארצות הברית.

כל מה שמשתכלל אצלנו מנגנון הספקת הכסף, בה במידה נהפכת העבודה הפרודוקטיבית למשהו צדדי, לעתים יש רושם שהעבר דה אינה משמשת עוד לסיפוק צרכי האדם, אלא לסיפוק צרכי התעמולה לתרומות, סובסידיות ומלוות... אפשר לחיות איך שהוא... לשם מה חיים? למען "אידאליים" שמחוץ לכלכלה!

בהשפעת תעמולת התרומות נהפך הישוב בשלושים השנה האחרונות לכעין "חלוקה" בקנה מידה ארצי. התרומות השחיתו את גושמת העם. האמונה ב"גם מן השמים" משקיטה את מוסר הכליות...

אנו חיים בגן-עדן של כסילים. הנהפך מעט מעט לגיהנום של כסילים. אנו חיים בעולם שגרעונות נעשים בו למקור הכנסות. אנו חיים על הכנסות הוולת, ועל נכונותם לתת.

המראכה תיעשה בידי אחרים

אכן, באוגוסט ובספטמבר כבר ירד מספר הר מהגרים עד 7.5 אלפים לחודש במוצע, כמחצית השיעור החדשי הרשמי שקבעה לה הממשלה. באוקטובר, כנראה, היה המספר נמוך אף מזה. אבל עכשו מתבררים אנו שזכה המשטר והמ"לאכה ה"כאובה" תיעשה בידי אחרים. בידי אמריקאים.

כידוע, קבלנו הענקה נדיבה מן הממשלה האמריקאית, מקוים שהודות להענקה זו נמלא בקרוב את סלי המזון שלנו. יהיה אוכל.

ידוע גם שמשלחת כלכלית אמריקאית תבוא בזמן הקרוב לישראל, לפקח על הוצאתם היעילה של כספי ההענקה. בראשה יעמוד אחד מקדניאל, "איש-עסקים פרטי מקליפורניה". לדברי שליח "הארץ" בארצות-הברית הביעו "חוגים ישראלים אחר-אסי" קורת-רוח משיגור המשלחת, נוכח ההתפרקות ואי-היעילות שהוכחו באחרונה בחיי הכלכלה של ישראל. בממשלה היה, כמדומה, רוגז רב על פרסום ידיעה זו, אבל האמת היא אמת - והיא מתקבלת כל כך על הדעת ועל הלב...

לפי שמודיעים העתונים מתכוונת אותה מש"לחת להנהיג קודם-כל קיצוץ רציני ב"עליה הפראית" (זה נוסח הידיעה). ואכן, "ניו-יורק טיימס" מיום 25 באוקטובר הביא בהבלטה מברק מסופרו בתל-אביב, סידני גרוסון, שממשלת יש"ראל נוסה להיענות סוף סוף ללונדון ושינגטון, שזמן רב כבר הפצירו בישראל, "להגביל את העליה". עכשו כבר מוכנה היא להגביל.

ממשלת ישראל - ההנהלה הציונית לשעבר - לא תיהנה אף מסיפוק המחאה והקובלנה שהיה לה בימים שהיה השלטון הבריטי המנ"דאטורי, "מגביל את העליה". עכשו הריהי רבו-נית, עצמאית.

לקראת מהפכה?

מדיניות ההגירה הפושעת של ממשלת ישראל, כל המפלגות היו שותפות לה. המדיניות הזאת כבר הביאה את המדינה לפשיטת-רגל כלכלית. היא כבר הביאה אותנו להשתעבדות מוחלטת ל"גוש המערבי. כבר עשתה את ישראל "גרור נרצע וחסר-ישע". היא כבר הביאה עלינו חורבן. הצד הפרדוקסלי שבדבר הוא שהכוח המשעבר מבחוץ הוא הגורר להפסיק את המדיניות ש"הביאתנו לידי שעבוד מחודש למעשה, מקץ שלוש שנים של עצמאות רופסת, מתמעטת מחודש לחודש.

תוצאת-לוואי אחת של החורבן היא מעודדת: זוהי ההתנערות המתרחבת משלטון סיסמות הרמיה שמשלו אצלנו עד כה בכיפה. אם תקיף זו את כל שכבות העם, ובפרט את הנוער, אם יהיה בה כדי לגבש כוח מהפכני עברי ולחולל את התמורה מעמיקה הנחוצה ברוח ובמשטר - הרי שעוד לא נגורנו כליל, הרי שעוד יש לנו סיכוי להתחלה חדשה, לשחרור אמת, לבנייה איתנה.

האם עומדים אנו כבר בראשיתה של "סיטר אציה מהפכנית"?

קנס לסוחר חיפאי שהתחפש כעולה

ל-45 ל"י קנס נידון בבית משפט הש"ל לום בחיפה סוחר חיפאי שנאשם במסירת הצהרה כוזבת לשלטונות העליה והמכס.

הסוחר, שהוא תושב הארץ, הגיע לחיפה מגרמניה והצהיר בפני השלטונות כי הוא עולה חדש על מנת ליהנות מזכויות של ער לה חדש.

מעריב 26.9.51

משכבר הימים

(רשמי פגישות)

הצרפתי

...בשעות הצהריים היינו בסנטראן שבדרך-הי-סורים, ו"אה-דלה-רוזה". כאן בית-מדרש צרפתי לכהונה וכנסיה חשובה, בעיקר מפורסם המקום בבית-הכנסת המקראי, בו מוצגים חפצים הנזכרים בתנ"ך. בשער קבל את פנינו כוהן צרפתי צעיר, יפה במראהו ודובר עברית מקראית שוטפת. הוא ידע על בואנו מבעוד יום, כי בהמלצתו של אחד מאישי ירושלים הורשה לנו הביקור. כוהן זה הס-ביר לנו בהרחבה ובפרוטרוט את המוצגים בבית הכנסת המקראי.

שמחה היתה בלה כשנענה הכוהן להזמנתי לב-קר ביקור-גומלים בביתי, לאחר שכיבדנו בלגימה קלה בלשכתו. יחד עם רחל החליטה בלה לערוך מסיבה קטנה לכבודו של כוהן זה בשעה שיבוא לבקרנו. היא בקשתני לאמר זאת לכוהן, שהת-קשה להבין את דברי בלה, כי אין דומה העברית שלה, מחוסרת ההטעמה ומסורסת הצלילים, לעב-רית המקראית של הכוהן. על הדגשת העי"ן והי"ת, על הנגינה המלרעית וסופי-הפסוק.

הוא שמח להזמנה נוספת זו מצד "הגברות", וברומית מלמל ברכה לבלה ולרחל, בשם מרים הקדושה אם האלוהים.

בבואו היה הכוהן עוטה גלימה צחורה על לבו-שו הנאה, דבר שהלם את קומתו ואת מראהו. עי-ניו, כחולות-עמוקות כמעיינות מים, היו שופעות ידידות. הוא שמח לראות את בלה ואת רחל והו-דה להן על נוכחתן.

בהמשך הדברים השמיע לנו הרצאה מקיפה על "השאלה הערבית".

— האפנדים שבארץ, — אמר, — יש מהם ש-התנגדותם לתחיה העברית, כפי שאני קורא לה, נובעת מתוך התנגדות כללית להעלאת רמת-הח-יים של הפועל המנוצל, דבר העלול לזעזע את יסודות שלטונם הפאודלי או הפאודל-למחצה. יש אפנדים מתונים יותר, הם נוטים להעדיף את הית-רונות הכלכליים הנוכחים, כמו מכירת קרקעות במחירים גבוהים או משרות מכניסות יפה. אלא שהקיצונים כופים עליהם את דעתם.

— לעומת שכבת המנהיגות האפנדית, מופיעה שכבה צעירה של אינטליגנציה עירונית, מדיניו-תו של הישוב העברי היא שהחישה במדה רבה את התפתחותה של תנועה צעירה לוחמת האויבת לו. חוגים אלה של עורכי דין, מורים, עתונאים, סטודנטים, רופאים ופקידי ממשלה בינוניים — איבתם אל הישוב העברי נובעת מקנאה ברמת השכלתו, במצבו החברתי ובכשרונותיו. הם סובי-לים מרה מהרגשה של פחיתות-הערך לגביהם.

הכוהן הפסיק, ושאל אם לא עייפנו מדבריו. בלה ענתה: כולנו אוזן, היא בקשתו שיואיל להמשיך.

— הפלחים, — אמר, — וכן הפועלים שברובם הם פלחים היוצאים לעבודה שכירה בבין-העונות, מרבים לבוא כמגע אישי עם בני הישוב העברי, כפועלים כנותני-עבודה. שכבה זו מביאה בחש-בון את היתרונות הכלכליים הכרוכים בתחייתה העברית של הארץ, אלא שהמלחמה ל"עבודה עב-רית" על ידי משמרות ושכיתות פוגעת בה וסו-ח"פתה לקלחת ההתנגדות. לשוא יהיה כל נסיון "להסביר" להם את המלחמה הזאת.

— ועל עוד בעיה כאובה רצוני לעמוד: הנוצ-רים דוברי-הערבית, אמנם מספרם קטן לפי הערך אבל משקלם רב, בגלל התקדמותם בהשכלה והס-

תגלותם לתרבות אירופה. חשובים קשריהם המ-רובים אל הנוצרים האירופים מכל הכיתות הפוז-רות בארץ, ומבחינה מדינית ערכם לא קטן. כל ה-נוצרים בארץ נכונים לראות בעין טובה את הת-חיה העברית. גורם זה משקיס את פחדם מפני המוסלמים, כי אך הפחד מחייב אותם להשתתפות פעילה בתנועה הערבית. לוא הבין הישוב העברי לקרב אליו לפחות את הנוצרים, היה משיג גורם חשוב שיתמוך בו בארץ.

אבו ג'ורג'

מטיילים היינו בפרוור נוצרי מרוחק מן העיר. ליד גנת פרחים המקיפה בנין קטן עמדנו והסתכל-נו בפרחים המבלבלים בעצם חומו של קיץ. אהו-בה קראה בשמות הפרחים למשפחותיהם, ואף ס-חה לי על המורפולוגיה שלהם. לא היה קשה לח-דור לגינה זו כדי לקטוף פרח אחד, שחפצה אהובה להראות לי את הרכבו. היה זה לועז-הארי. משארכה השעה ועדיין עמדנו ליד אותה גדר, יצא לקראתנו בעל הבית ושאלנו אם הננו סטו-דנטים לבוטניקה. קלטה אזנו מספר מונחים לטי-ניים של שמות פרחים ומשפחותיהם. סבור הייתי שהוא מדבר באירופית על אשר קטפתי פרח מג-נו. על כן בקשתי סליחתו על הנזק.

לשמע בקשת הסליחה, נעלב קשה. — כיצד? הן איש המזרח אני, אמר בתעומת גלויה, אין כמונו להכנסת אורחים.

לאחר שהספקתי לתרגם את דבריו לאהובה, שלא שמעה ערבית, המשיך בלשון חנופה:

— ומת-עוד זוג צעיר שכמוכם, המדברים בנר-שא חביב עלי, בוטניקה! אורחים ברוכים תהיו. כבן חמישים ומעלה היה האיש, פניו הרושים תלמי קמטים, ראשו המגולה עטור שערות מכס-יות, עיניו שהורות כלילה ובזויותיהן קוים של טוב-לב, מראהו הביע בטחון עצמי; גאוה וחוצפה מזרחית טבועות היו בפרצופו.

הוא פתח את שער גנו והוסיף: איני שולל, חלילה, את האירופים ומנהיגיהם. אף אני למדתי בצרפת ובאיטליה, התורכים בש-עתם לא טרחו להעמיד בתרספר גבוהים, ולכן גאלץ אבי, כרוב ראשי-המשפחות הנוצריים, לשל-הני למרחקים.

— אם כן, אמרה אהובה לאחר שסחתי לה את תוכן דבריו, הרי יש לו השכלה אירופית.

— השכלה אירופית, אולי, — ענה ברוגזה, — אבל לא מנהיגים אירופיים. נוכחתי לדעת מה "נעלה" מידת הכנסת-האורחים שלהם; עובר-אר-רח כי יקלע לביתם והיה זה ממש אסון בעיניהם. אל נא תמדדו לי במידתם.

אהובה הסכימה עמי שאם לא ניענה להזמנתו ייראה הדבר עלבון שאין לו כפרה.

ג'ורג' אבר-צאלח היה שם מארחנו. לאחר שס-יירנו כגנו הובילנו לסוכה נאה ושם ישבנו. סו-כה מצלה היתה זו, מוקפת מטפסים ועציצי פרחים לרוב. על השולחן המכוסה מפה רקומה עמד אגר-טל ובו שלל פרחים מרהיבי עין.

ילדה בת שמונה או תשע, לבושה כמנהג אירו-פה, נכדחו של מארחנו כנראה, החוותה קידה וא-צה להגיש לנו קפה כמצוות האיש. נהנינו במיר-חד ממיי-הקרח הנודפים ריח-ורדים אשר נתלוו לקפה. משרווינו ונחה דעתו של ג'ורג' אבר-צאלח, פתחתי ואמרתי בנעימה מבודחת:

— אין אנו בני אירופה. בארץ הזאת נולדנו והרינו בני-המזרח לא-פחות ממך, אדוני בעל-

הבית המכובד.

— הו, חי המשיח, — קרא, — ולי נדמה היה שאתם "פרנג'ים" גמורים. באמת רע הדבר שער-שים אתם הכל ובלבד להידמות לאנשי אירופה. כלום פחיתות היא להיות איש-המזרח ולחיות את חיי המזרח השלמים והשאננים?

כאן המטירה אהובה שורה של שאלות רטוריות, שמכוונות היו אלי יותר מאשר אל המארח:

— אכן, — אמרה, — מי אוהב יותר את היפה, איש המערב בעל הנפש החמרית או איש המזרח? מי אוהב יותר את חפצי הנוי והקישוטים, את גני הפאר, את ארמונות הווד וההדר, ואת התפארת בכל שטחי החיים, האם לא בן המזרח?

כשמסרתי לאבר-צאלח את דברי אהובה, אורו פניו מתוך פתיעה נעימה. הוא צוה מיד על נכד-תי להגיש לנו פירות.

כשקמנו להפרד, דרש הבטחה שנבוא לבקר שנית.

ביום המיועד, יום הראשון בשבוע, הוא יום המנוחה, היה אבר-צאלח עומד בשער ביתו ומצפה לבואנו. משקרבתנו לביתו אץ לקראתנו.

— אהלן וסהלן, אהלן וסהלן! — קרא, — נראה בעליל שאין אתם אירופים: אמרתם וקיימתם, בן-אירופה חשוד באי-קיום הבטחתו; על כך גאוותו. כתפאר הוא אם הולך אדם שולל, חי-המשיח, משלנו אתם. אהלן וסהלן!

היה לבוש חליפה חומה-כהה ועניבת-פרפר לצווארוננו השחור. בהופעתו החיצונית רמה לאי-רופי גמור, אולם בלשונו וגימוסיו, וכן בשטף די-בורו הרב, היה מזרחי טפוס.

משנכנסנו לביתו, קמה משפחתו וברכה אותנו. הוא הציג לפנינו את רעייתו, שלושת בניו ונשר-תיהם, ואת בתו ואישה, כן הוסיף שעוד בנים לו; אחד ביפו, אחד בחיפה, ועוד אחד באמריקה הדרומית.

לאחר חילופי הברכות המקובלים, הסבנו לשולחן.

החדר שבו הסבנו היה כולו מלאכת מחשבת. ריפוד הכסאות, המפה הפרושה על השולחן, חורי-לונים ודמויות המלאכים שעליהם, כריות המושב ומשעני הדרגשים וצורות החיות והעופות שעלי-הם, ואף המגבות המזומנות לשימוש, כל אלה נת-מזגו בהרמוניה.

כתום המסיבה הולכנו אבר-צאלח לדיואן והו-ישיבנו בכורסות נאות. הוא לבדו היה אתנו בדיואן זה, המרוהט ומקושט בסגנון מזרחי. זרים קמעה נראו הספרים בשפות אירופיות שונות וכן התמר-נות האמנותיות, משל ציירי המערב, שעל גבי ה-קירות. לאחר שקע אף הוא בכורסתו והתקין לו נרגילה, פתח ואמר:

— עתה שידידים אתם לי, אגלה מחשבותי לפניכם:

— אילו הופעתם בארץ כאנשי המזרח, כאחים לנו, ולא כאנשי אירופה השנואים עלינו, או לפי-חות לוא הופעתם כמתווכים ומגשרים בין המערב למזרח, היה מצבכם נוח הרבה יותר משננו. רע הדבר שאתם מופיעים כאירופים גמורים הרוצים לשנות את כל סדרי חיינו, ולא עוד אלא שרובכם גם מזלזלים בנו ובתרבותנו.

— רבות עשו אנשיכם בארץ, — הוסיף בהטע-מה רכה יותר, — בכל השטחים עשו גדולות, ורק את האחת החסירו: ידידות והערכה ליושב הארץ. איני יודע מי עוור עיני חכמים...

אהובה שככה את התרגשותו של אבר-צאלח. היא בקשתני לאמר לו שנוער רב בארץ סובר כ-מוהו. לוא היה אבר-צאלח דובר עברית, כי אז הזמינתו להרצות לפני חבריה וחברותיה, אשר ודאי מוקירים היו את הכנות שבהשקפותיו.

אותו ערב היתה רוחו של אבר-צאלח טובה עליו. אהובה השכילה לקנות את לבו.

ידיעות-ספרות הברית

המ"ל : א. י. סופר / העורך : א. אמיר
נרפס בדפוס מל"ן

הכותב אלינו, המבקש לחתום על העתון, או לקבל
גלינות קודמים, יפנה ע"פ הכותבת :

מוערכת, אלף, דפוס מל"ן, הלל הזקן 6, ת"א

או : אלף-ת. ד. 2860, ת-א

בירושלים נא להתקשר אל : א. אמיר, המושבה

היוניתי, בית 37.

בחיפה — אל : י. קינן, ר' גדעון 17, הדר הכרמל.

המחיר 125 פר.

קור מצרי

היש בנו איש חכם ואמיץ שיאמר לעמנו בגילוי-לב
גמור שאין לנו כל ענין להתחבר לארצות שהן חלשות
ונחשלות הרבה מאתנו, שאין לנו כל ענין להלחם
בישראל!

אלה שיש להם ענין בכך ושהפיקו טובת-הנאה
מתחברותנו לליגה הערבית הם השלטון האימפריא-
ליסטי ותומכיו המשוחזדים — ערבים, ירדנים
ופלשתינאים!...

טוב טוב לנו להנצל ממתלעות האימפריאליזם ומכ"כ
שיריו, לאמור, מן הליגה הערבית, חוזה הבטחון הק"כ
בוצי [של מדינות הליגה], האיבה לישראל. די השקענו
מלאומיותנו, מעשרנו ומדמנו למען הערבות
הכוזבת שלעולם לא תהיה נאמנה לנו מהיותה זרה
ללאומיות המצרית שלנו, ולאומיותנו המצרית אין לה
לכך ולא כלום!...

רעמסס גיראוי

(אלמנארה אלמצריה)

וקור לבנוני

מר אליאס פ. שאמון, בן העדה המארונית ושופט
בבית-הדין העירוני בבוסטון שבארצות-הברית, פרסם
בעתון "בוסטון ג'יאזי אדבוקיטי" את המכתב הבא,
בתגובה על דברים שבאו באותו עתון בקשר לבחירות
האחרונות בלבנון. בתוך השאר כותב השופט פ.
שאמון :

"אין הלבנונים ערבים ואין הלבנון מדינה
ערבית, אם גם יש בממשלה הנוכחית כוחות
רבים שמטעמים אישיים ואחרים רוצים היו
שתצטרף לבנון לערבים בעיקר משום שהלב
נונים דוברים ערבית, אבל לשונם היא ערבית
משום כבוש הלבנון בידי הערבים במאה הש'
מינית; לפיכך מדברים הלבנונים לשון מוש'
למית שנכפתה עליהם בחרב. בתחילה היתה
לשון הלבנוניים סורית-ארמית — לשון שבה
דיבר הנוצרי עצמו ושהיתה לשונם המשותפת
של בני העם העברי בעת ההיא.

הואיל ובני העם העברי דברו סורית-אר-
מית, נודעה זו בשם עברית וכיום היא לשון
הפולחן של הכנסיות הסורית והמארונית. אין
הלטינית נוהגת בכנסיות אלו, אף כי הן כלולות
בחוג הכנסייה הקתולית הרומית."

רשימות רביות

גבול...

— ארבע שנים... מבין אחי? ארבע שנים! —
עבדאללה נתן כי מבטו הנוגה, לחיו משופות וש'
פתיו קפוצות במרירות — ואך הבוקר חזרת
כישם, מאצל הגבול, שוב נפרדתי מבני-משפחתי.
— איך זה? — שאלתי בתמיהה — כיצד ניתן
לך לגשת אל הגבול?

— יום חג היה למוסלמים, "עיד אל אדחה",
וניתנה הרשות לכבוד החג. אל תשאל, אחי, איך
הגעתי שמה: זהב תועפות הזלתי לידי של קצין
ישראלי פלוני ומרעהו האלמוני ונושא-כליו הפל'
מוני, ועוד כהנה וכהנה לידי השליח אשר שגר'
תיו אל העבר ההוא לבשר למשפחתי כי מצפה
אני להם ליד הגבול.

— גבול!... — צחק פתאום במרירות — אח,
אלי! צחוק חמדו להם אנשים: אני כאן, מעבר
מוזה, וכפר-מולדתי, בית-אמי — בארץ נכר!
— וחילי הגבול איך נהגו עמכם: לא עצרוכם
ולא גרמו לכם כל תקלה?

— גבול... חזר ונד ראשו ניד של בוז ותמיהה
— ראתי מימך? —

וכפרים-אחים יושבים זה
ליד זה בשלוה, כמאז מעולם, ופתאום: קו לא-גר'
אה נופל שם ביניהם וגבול שמו!... מה הדבר?
אשאלך, אינני תופס, אחי...

— ואיך נפגשת עם בני-משפחתי? והאמנם ר'
אית את כל אהוביך?

— כולם באו, כולם: הורים ואחים ואחיות ודוד'
דים ובני-דודים! אורחי היו: אל העבר הישראלי
העברתיים ובאכסניה קטנה בלינו יחדיו כל אותו
יום. לו ראתי איך הלעיטוני, אני הישראלי, הגווע
ברעב: "כעגל-מרבק פטמוני כל היום! ולו ראתי
— תפס עבדאללה ראשו בשתי ידיו — כל מיטב
המעדנים והמגדים שהביאו עמם, יא רבוני! — את
התרנגולות הגאות והפטומות, ואת הענבים —
ענב ענב כאגרוף לגודל, ואת התפוחים העסיסיים,
ואת הבננות הריחניות, ואת השקדים, ואת התמ'
רים, ואת שמן-הזית הטוב, ואת הדבש, ואת החל'
בה המשובחת, מה טעמה של חלבה טובה עודך
זוכר? — ואת ארגז סוכר-הגביש, ואת...

— דחילק, יא עבדאללה! יא אחי! שים נא מח'
סום לפיך: ראשי עלי כגלגל מריח מגדיך!... לא
תראה פירי ושופע-זוב כמעין... יכמרו נא
רחמיך!...

— רחמתיך, ישראל! כלב-רעב, רחמתיך בטך
שוקקה, — טפח לי עבדאללה והצטחק נוגות, —
אך נשבעתי לך כי כעצם בגרון נתקעו בלועי המע'
דנים בשמעני ספוריהם על כל התלאות והיגונות
העוברים עליהם. אח, לו ראתי את אשר ראיתי
שם על הגבול!...

— האמנם כה מכבידה עליהם מדינת ירדן את
ידה?

— "מדינה" אתה אומר? — הצר-עבדים ולא
מדינה! שוט עריצים מתנופף על עדר כלבים מר'
כים, בדוי פרא אחד על סוסו ושוטו ניחת: בש'
מאלו יצליף מאה ובימינו אלף ירדוף, אוי לארץ
וליושביה מאימת הפרש הירדני: אוי ליושביה'
מאז ואבוי-אבוי לפליטיה הפלשתינאים!

— וכיצד חיים שם הפליטים הללו: במה עיסו-
קם? מה עבודתם?

— אין הם עובדים כלל ואסור עליהם כל עיסוק
שהוא. תמיכת סעד מטה לחמם והשוט המתנופף

— מסגדם... אך לא רק הפליטים מחוסרי-עבודה:
רק מקורבים לשלטון מוצאים להם עיסוק ופרנסה.
אכן, הארץ מלאה כל-טוב והשווקים גדושים, אך
אין פרוטה בכיס ואין קונה, וראה מה-מוזר: הכ'
סף אצלנו — והשפע אצלם... בחיי, אחי, האם לא
נטלטל לכל הרוחות גבול ארוך זה וינהר הכסף
אל השפע וימצא מין את מינו?...

— טובה עצתך, יא עבדאללה! חי נפשי, מוכן
אני ומזומן!...

— ורק חזרתי מן הגבול — שומע אתה? —
עמדתי כבר בתור בחנות הירקות... על קומץ
שועיית ירוקה התנפלנו בהמון. ככלבים רעבים
התנפלנו! על קומץ שועיית ירוקה!... החלמת
מימך חלום-בלהות כזה? ולבסוף חלקנו בינינו
את הקומץ: תרמיל שועיית לי ותרמיל אחד לך...
אל-אלוהים, עד אנה באנו?...

— ומדוע לא הבאת עמך מאצל הגבול מעט מן
המעדנים-המעדנים ההמה?

— איך אביא, ואין כל רשות להעביר דבר? רק
שני קילו לבח הבאתי וכמה קופסאות סיגריות,
וגם בעד העברת אלה שלמתי כל טוב מגדים לכ'
רסו של אותו קצין ישראלי. הנה, מהם הנהנים
מכל עסק הגבול: אל יושבי הגבול, כמושלים
כבני-הכפרים, חיים בנחת ובנעימים: מבריחים
לכאן ולכאן, צוברים הון ואוכלים משמני-הארץ
ושפרה עליהם מנת חלקם.

— ואזרחי הירדן מה בפיחם? מה שיחם ומה
תוחלתם?

— המה? שמע והשתאה: אל שלטון מדינת-
ישראל הם נושאים נפשם. כפרי בשל מבקש לני'
פול בכף קוטפיו: מתי תכבשנו ישראל — ונור'
שע? — הוא חלומם והוא הגיגם יום-יום. לו ראתי
מה-שפלו ומה-נדכאו תחת יד הנוגש! בחורים
באו מבני משפחתי — שחוחי-גב, כעלה נדף, חר'
דו בעברנו לפני הקצין: "יא סידי, יא סידי" —
רעד קולם. התחמץ לבבי: בחורים, אמרתי, היכן
גאוותכם? איה גבכם הזקוף? איה עיניכם הבור'
קות, כאשר זכרתים מאז? מה היה לכם? לא
אכירכם! ומה תחונני, "יא סידי" אלה בפיהם?...
— "הוי, ענו לי, אל תשאלנו לאשר עבר עלינו...
רבות צררוננו! אל תשאלנו..." ואלה הבחורים —
אל מדינת-ישראל נפשם ותפילתם: יושבים ומצ'
פים לזרוע ישראל, ליום פדות ותשועה.

— פדות ותשועה מישראל? — משכתי כתף-
תמהון.

— מה תשתאה? לא ראתי תהפוכות ומזורות
יום-יום על כל סביבנו? לך ועמוד על הגבול ה'
עובר בין המשולש הירדני והמשולש הקטן, היש'
ראלי — התבונן וצחק מכאב-לב: מישראל מבק'
שים לנוס ירדנה כי קצרה נפשם בממשל הצבאי
ומהעבר ההוא מבקשים לנוס ישראל
מחמת הבדוי המציק... אלה ואלה עומדים על הג'
בול, כולנו, אחי, על הגבול הננו!...

דממנו שנינו רגע אחד.

— עד מתי — אמר עבדאללה פתאום — קרצל
זה וגבול שמו? קור-עכביש מאוס זה! עד אחרית
ימינו?...

— לא — אמרתי בפשטות — יום אחד, לא ר'
חוק היום, יעבור המטאטא...

— חלום, אחי, חלום... — חייך עבדאללה נוא'
שות — יפה, נהדר, נועז! אבל חלום, רק חלום...
— חלום? — הרהרתי — והלא כל בוקר חדש,
עולה, חלום הוא טרם הופיע שמשו... זרח השמש
— והריהו מציאות!...

שקענו שנינו בשתיקה ארוכה.